

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta sociálních studií

Katedra environmentálních studií

**ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKTY GEOMANCIE (SE ZAMĚŘENÍM NA
GEOMANTICKOU ŠKOLU MARKO POGAČNIKA)**

diplomová práce

Michal Kupec

vedoucí práce: Mgr. Karel Stibral, Ph.D.

Brno 2009

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem na své diplomové práci pracoval samostatně a pouze s použitím pramenů uvedených v seznamu literatury.

V Brně dne 8. 12. 2009

.....

Michal Kupec

Poděkování

Tímto chci poděkovat všem, kteří mi pomohli při psaní, především vedoucímu práce Mgr. Karlu Stibralovi, Ph.D. za jeho připomínky a rady v průběhu jejího sepisování. Dále chci poděkovat za morální a duševní podporu a pochopení Anně Rollové a za gramatickou korekturu některých statí Thee Viewegové.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá geomancí, která je dnes vnímána jako interdisciplinární nástroj k utváření bližšího vztahu člověka a krajiny. V práci je možné nalézt pojednání o tom, jak je dnes geomancie reflektována různými autory a jaké je její postavení v rámci současné vědy. Také je zde uveden historický vývoj geomancie od pravěku do současnosti. Práce má za cíl seznámit čtenáře s tímto tématem, jeho širšími souvislostmi a upozornit na přesah geomancie k environmentálním tématům. Protože se práce blíže zaměřuje na osobnost Marka Pogačnika, je zde uveden jeho životopis a popis jeho umělecké a geomantické tvorby. Na příkladech Pogačnikových geomantických projektů jsou ukázány jednotlivé souvislosti a rozdíly mezi geomancí a moderní ochranou přírody a krajiny. V závěru diplomové práce jsou zhodnoceny některé environmentální aspekty geomancie a jsou zde uvedeny oblasti a způsoby jejího využití.

ANNOTATION

This diploma work deals with geomancy which is today being perceived as an interdisciplinary tool to create closer relationship between people and landscape. Diploma work concerns on different approaches to geomancy and to its place in science. You can also find here historical development of geomancy from primeval ages to nowadays. The work concerns with wider relations especially to environmental themes. It also speaks about Mark Pogačnik in detail. You can find here his biography and description of his art and geomancy work. The work compares differences between geomancy and modern environment protection. In the end of the work there are introduced environmental aspects of geomancy and possibilities of their possible use.

Rozsah práce: 19 864 slov

OBSAH

1 ÚVOD	7
1.1 ČLENĚNÍ PRÁCE.....	9
2 GEOMANCIE, ANEB CO TO VLASTNĚ JE?	12
2.1 PŮVOD SLOVA GEOMANCIE.....	12
2.2 VÝZNAM SLOVA GEOMANCIE.....	12
2.3 GEOMANCIE DNES	14
2.4 GEOMANCIE V POJETÍ MARKA POGAČNIKA.....	16
3 ROZDĚLENÍ A HISTORICKÝ VÝVOJ GEOMANCIE	19
3.1 PRAVĚKÁ GEOMANCIE.....	19
3.2 FENG-SHUI.....	20
3.2.1 Feng-shui v ČR	22
3.3 MODERNÍ GEOMANCIE	23
3.3.1 Geomantičtí pionýři	23
3.4 POČÁTEK MODERNÍ GEOMANCIE.....	26
4 GEOMANCIE V ČR.....	29
5 GEOMANCIE A INTEGRÁLNÍ KULTURA	31
5.1 NOVĚ VZNIKAJÍCÍ KULTURA	31
5.2 TŘI KULTURNÍ PROUDY DLE RAYE.....	33
5.2.1 Tradicionalistický kulturní proud.....	33
5.2.2 Modernistický kulturní proud	33
5.2.3 Transmodernistický kulturní proud.....	34
5.3 KULTURNĚ KREATIVNÍ	34
5.4 BUDOUCNOST INTEGRÁLNÍ KULTURY A GEOMANCIE	35
6 OSOBNOST MARKO POGAČNIKA.....	37
7 VÍCEDIMENZIONALITA VNÍMANÉ SKUTEČNOSTI	40
7.1 VÍCEDIMENZIONALITA V OSTATNÍCH KULTURÁCH	40
7.2 ODCIZENÍ ČLOVĚKA OD PŘÍRODY	41
8 GEOMANCIE JAKO VĚDA?	45
8.1 MYŠLENÍ, VNÍMÁNÍ, REALITA A NÁROK GEOMANCIE STÁT SE VĚDOU.....	45
8.2 VĚDA JAKO ABSTRAKCE, REALITA, JAKO ŽIVOT	47
9 ŠIRŠÍ ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKTY A SOUVISLOSTI GEOMANCIE V TVORBĚ MARKO POGAČNIKA.....	50
9.1 PODOBA GEOMANTICKÉ PRÁCE MARKO POGAČNIKA.....	52

9.2	LÉČENÍ ZEMĚ.....	55
9.3	POUŽITÍ LITOPUNKTUR A KOSMOGRAMŮ.....	56
9.3.1	Příklad litopunkturního projektu Equilibrium v pražské botanické zahradě	58
9.3.2	Harmonizace místa bez litopunktury a kosmogramu.....	59
9.4	GEOMANCIE A MATERIÁLNÍ SVĚT.....	60
9.5	GEOMANTICKÉ VYŠETŘENÍ MÍSTA A URČENÍ KVALITY MÍSTA.....	61
9.6	ZJIŠŤOVÁNÍ KVALITY MÍSTA.....	62
9.7	OCHRANA PŘÍRODY Z POHLEDU MARKA POGAČNIKA.....	63
9.8	KULTURA GAIA A ŽIVÁ ZEMĚ	63
9.9	PRÁCE NA VLASTNÍ OSOBNOSTI	65
10	ZÁVĚR	67
11	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
12	JMENNÝ REJSTŘÍK.....	72

1 ÚVOD

„Teprve až si znovu vytvoříme jiný vztah k útvaru, který byl před pěti tisíci lety uctíván jako velká matka, přestaneme považovat Zemi za objekt vykořisťování nebo za skládku odpadků.“¹ Peter F. Strauss

V posledních desetiletích si lidé začali všimnout ekologických problémů, které jsou vedlejším důsledkem vývoje lidské civilizace. Vzniklo ekologické hnutí a bylo učiněno mnoho snah o nápravu některých environmentálních problémů dneška. Avšak je třeba pokročit v těchto snahách dál a povšimnout si i lidem prozatím skrytých kvalit krajiny, přírody a země a učinit potřebné opatření i na těchto úrovních.

Předkládaná práce se věnuje tématu geomancie a jejím environmentálním souvislostem. Pokud velmi zjednodušeně pohlédneme na toto téma, lze říct, že geomanté „léčí Zemi“ a při tomto procesu léčení pracují především s „neviditelnými“ úrovněmi Země, jež jsme schopni vnímat.

Toto léčení Země nemá antropocentrickou funkci, ale je určeno samotné Zemi. Projevy takového léčení jemnohmotných úrovní Země lze pozorovat například na zlepšení růstu vegetace, zkvalitnění populace ptáků atd.. Naopak lidské zásahy do krajiny ať už se jedná o stavbu budov, těžbu dřeva, či uhlí, ovlivňují nepříznivě „neviditelné“ dimenze Země. Geomanté dokáží napravovat věci na těchto „neviditelných“ úrovních, a tím zpětně působit na materiální svět.

Někteří ze současných geomantů, kteří jsou například umělci, krajinní architekti, designéři, filozofové, religionisté, biologové, hudebníci a další, pojmají geomancii jako skutečnou hlubinnou ekologii, která jde svým pojetím ještě hlouběji, až pod povrch, dnes obecně uznávaného pojetí hlubinné ekologie.

Jedním z takovýchto geomantů je Marko Pogačnik, který pravděpodobně nejvíce ovlivňuje českou a německou geomantickou scénu, a právě i z tohoto důvodu se na jeho osobnost a pojetí geomancie zaměřuje tato práce.

Téma této práce bylo zvoleno proto, že je dnes možnost se s pojmem geomancie setkat stále častěji. Na pultech knihkupectví se nalézají několik titulů týkajících se geomancie. Na

¹ STRAUSS, F. P. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 121

internetu se tento pojem používá především v souvislosti s architekturou domů, či s uspořádáním domovů lidí, s léčením krajiny a planety Země. Několika geomantických děl, jako jsou různé kamenné menhiry, či bronzové desky s kosmogramy, je možné si povšimnout na různých místech Prahy, Šumavy, či Moravy. Zájemců o toto téma přibývá a jedním z nich je i autor této práce.

Co se však skrývá za tímto pojmem a jak souvisí s tématem environmentálních problémů dnešní doby? To je jedna z otázek, kterou se tato práce zabývá, avšak hlavním cílem této práce je zpřístupnit dnešní pojetí geomancie a její environmentální perspektivy pro další zkoumání v této oblasti. Jistým způsobem se totiž jedná o práci průkopnickou.

Dalším cílem práce je také zmapovat literaturu o geomancii u nás a pokusit se zodpovědět otázku, zda nám může dnešní geomancie při řešení ekologických problémů něco poskytnout. Je možné využít metody geomancie v pojetí moderní ochrany přírody? Lze na geomancii pohlížet jako na vědu, tak jak se o ní někdy hovoří. To vše z perspektivy humanitní environmentalistiky.

Při psaní této diplomové práce je čerpáno především z textů Marka Pogačnika, jenž je oblíbeným autorem na poli geomancie u nás, a to především díky knihám přeloženým do češtiny a seminářům pořádaným v Praze, kde mají čtenáři možnost se s ním osobně setkat.

Mezi prameny, z kterých tato diplomová práce vychází, patří knihy Marka Pogačnika *Škola geomantie*, *Elementární bytosti*, *Cesty léčení Země*, dále pak záznamy jeho pražských seminářů a přednášek, internetových stránek a několika jeho článků, jež se objevili v některých českých časopisech a na internetu. Dalším zdrojem, který se stal pro tuto práci klíčový, je kniha, kterou sestavil Jiří Zemánek *Geomancie a integrální kultura*. Jedná se o sborník vybraných článků různých autorů k tématu geomancie z německého časopisu pro geomancii *Hagia Chora*. Sekundární literaturou k sepsání této práce posloužily knihy Jamese Lovelocka, Václava Cílka, Erazima Koháka, Radana Květa, Jana Tajboše a dalších. Všichni uvedení autoři se zajímají o krajinu, či Zemi nejen z hlediska jejího přírodovědeckého (materiálního) pojetí, ale i z pohledu hlubinně ekologického, které je blízké pohledu dnešních geomantů.

Celá práce je uspořádána do několika tematických celků. Zdůvodnění rozdělení a členění práce je popsáno v následující podkapitole, která rovněž objasňuje volbu jednotlivých témat.

Téma geomancie se pohybuje na pomezí vědy, filozofie a spirituality, avšak tato práce si neklade za cíl objasňovat jevy mimosmyslového světa ani čtenáře přesvědčovat o existenci jiných rovin skutečnosti. Pokud se v práci pojednává o věcech nezapadajících do současného vědeckého paradigmatu, je to díky záměru autora, který se snaží nabídnout pohled na zmíněnou problematiku očima geomantů samotných. Například v knihách a textech Marka Pogačnika se člověk nevyhne téměř pohádkovému vyprávění o jiné úrovni skutečnosti a jejich bytostech.

Při čtení geomantické literatury si lze povšimnout toho, že slovo geomancie se používá ve dvou podobách geomancie a geomantie. Jedná se o týž výraz. V této práci se používá termín geomancie.

1.1 Členění práce

Text, který by měl vysvětlit, co geomancie je, s čím souvisí a aby postihl její environmentální aspekty, by překračoval rámeček celé této práce jak obsahem, tak tématem. Proto je v této práci dle autora vybráno několik témat, které jsou nejvhodnější pro utvoření si co možná nejkompaktnější představy o moderní geomancii, a zároveň jsou klíčové pro naplnění cílů této práce. Kapitoly jsou seřazeny od obecnějších, které slouží k objasnění co geomancie je, jaký byl její vývoj, co s ní souvisí až po konkrétní geomantické práce v poslední kapitole.

Na počátek práce je zařazena kapitola *Geomancie aneb co to vlastně je?* Tato kapitola seznamuje čtenáře se samotným pojmem geomancie, jeho vznikem a významem. Je zde pojednáno o současné geomancii z pohledu několika předních autorů, kteří se jí zabývají. Také je zde uvedena podkapitola *Geomancie v pojetí Marka Pogačnika*. Proto, že práce je zaměřena na jeho osobu. A také z důvodu lepší přehlednosti je Pogačnikovo pojetí geomancie vyčleněno od ostatních autorů. Rozboru tohoto pojetí se věnuje více prostoru, než u jakéhokoliv jiného autora.

Následující kapitola *Rozdělení a historický vývoj geomancie*, slouží k získání základních znalostí o utváření a vývoji geomancie v průběhu historie. Čtenáři by tato kapitola měla přispět k lepšímu pochopení některých souvislostí v současné geomancii. Informace v této kapitole jsou převážně čerpány z pera autora Marca Bischofa, který ve svém článku

*Znovuobjevení geomancie*² dobře podává ucelený pohled na historický vývoj geomancie, kde je možné nalézt i zmínku o čínském učení feng-shui, jenž je obdobou evropské geomancie, a proto je v tomto oddíle také zařazeno stručné pojednání o tomto tradičním čínském učení.

Na historický vývoj a pojednání o geomancii v evropském měřítku navazuje kapitola *Geomancie v ČR* zabývající se geomancii v českém prostředí. Čtenář zde nalezne jména některých autorů zabývajících se geomancii u nás a nalezne zde zmínku o některých geomantických akcích a projektech na území Čech a Moravy.

Moderní geomancie je často zmiňována v souvislosti s nově vznikající kulturou, tzv. *integrální kulturou*. K této kultuře patří většina autorů zabývajících se geomancii, a proto je o této nově se utvářející skupině lidí po celém světě věnována krátká kapitola *Geomancie a integrální kultura*.

Práce je zaměřena především na geomancii v pojetí Marka Pogačnika. K utvoření si představy, kým je tento slovinský umělec, slouží kapitola *Osobnost Marka Pogačnika*. Čtenář zde najde stručný životopis tohoto autora a několik slov týkajících se jeho práce v minulosti a současnosti.

Protože se geomancie praktikuje především díky tomu, že geomanté věří v existenci „jiného světa“, je v textu uvedena kapitola zabývající se tímto fenoménem. Geomanté, kteří píší o „jiném světě“, nemají na mysli svět, který se nalézá na jiném místě ve vesmíru, ale spíše o jinou rovinu našeho vnímatelného světa. Je třeba si uvědomit, že tento pohled není ničím novým. Podobné vztahování k „neviditelným“ úrovním krajiny je možné nalézt v minulosti například u indiánských kultur, či u Keltů a i dnes v některých náboženských systémech najdeme poznatky o existenci jiného světa, který se navzájem prolíná s fyzickým, hmatatelným světem. Bez tohoto uznání „neviditelné roviny“ světa by nebylo možné o některý geomantických jevech a postupech vůbec hovořit. K lepšímu porozumění geomancii je proto část práce věnována fenoménu jiného, „neviditelného světa“ z pohledu několika autorů, kteří píší o struktuře a zkušenostech s touto další úrovní světa..

O geomancii se někdy pojednává jako o vědě. Mnoho autorů vyslovuje otázku týkající se vědeckosti geomancie. Několik názorů na toto téma obsahuje kapitola *Geomancie jako věda?*. Čtenář zde nalezne pojednání o tom, zda je možné považovat geomancii za vědu a jaký

² BISCHOF, M. Znovuobjevení geomancie. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 29–86

je vztah geomancie a současné vědy. Zda by se mělo nahlížet na geomancii jako na esoterické představy a fantazie několika jedinců, nebo jako na systém, který lze nějakým způsobem přiblížit moderním vědeckým metodám.

V poslední kapitole této práce, kdy byl čtenář uveden do tématu geomancie, je pojednáno o environmentálních aspektech a souvislostech geomancie , především v jejím pojetí u Marka Pogačnika. Také je v této kapitole uveden způsob jeho práce a popsány některé z jeho geomantických počínů pro utvoření si představy, jak geomancie může vypadat v praxi.

V závěru práce je možné nalézt slovník nejčastějších pojmů, se kterými se čtenář setká v literatuře pojednávající o geomancii.

2 GEOMANCIE, ANEB CO TO VLASTNĚ JE?

2.1 Původ slova geomancie

V článku *Wer wiess, was Geomantie ist?*, který je dostupný z osobních internetových stránek Marca Bischofa a byl publikován v časopise Hagia Chora (č. 10/2001) se můžeme dozvědět, že pojem geomancie je původem z řeckého slova *geo-mánteia*, kdy je toto slovo složeno z *ge* nebo *gaia*, což znamená Země, a *manteia*, jež je označením pro věštění, či proroctví.³ Navíc slovo *manteia*, jak uvádějí manželé Lüdelingovi v článku *Lze uchopit geomancii slovy?*, je odvozeno od slova *mainesthai*, což znamená být bez sebe, být unesen. To souvisí s neopominutelným změněným stavem vědomí (transu) geomanta při praktikování geomancie. Teprve poté dojde k splnutí místa a pozorovatele a dochází tak k vzájemnému působení pozorujícího a pozorovaného.⁴

2.2 Význam slova geomancie

Marco Bischof uvádí více významů slova geomancie, kterých si povšimnul. U prvního významu je dáno slovo geomancie do souvislosti s věštěním. Autor používá pojem *věštecká geomancie*⁵. S tímto významem se setkáváme v arabské či africké literatuře. Věštec vryl do písku dřevěnou holí čáry či tečky a z nich poté věstil. Někdy věštec vrhal ořechy, kameny, semena, které vytvořily různé obrazce sloužící k interpretaci věštby. S touto metodou je možné se setkat i dnes například na Madagaskaru, kde se tato podoba geomancie nazývá *sikidy* a využívá se k ní fazolových lusků.⁶

Od středověku do renesance se můžeme setkat s geomancií a tečkovacím uměním. Šlo o záznam náhodných čar na papír a jejich následnou interpretaci.⁷ V období středověku se

³ BISCHOF, M. *Wer wiess, was Geomantie ist?* [online]. 2001. Berlin: 2001 [cit. 2009-05-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.marcobischof.com/en/texte/index.html>>.

⁴ LÜDELINGOVÁ, I., LÜDELING, H. *Lze uchopit geomancii slovy?*. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 139–146

⁵ V německém originálu používá autor pojmu „*divinatorische Geomantie*“

⁶ PURNER, J. *Geomancie dnes?*. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 232

⁷ Tento způsob si lze vyzkoušet prostřednictvím serveru www.vestirna.com na adrese: <http://www.vestirna.com/www2/_geomantie/index.php>

používaly čtyři věštecké metody, jež byly odvozeny z živlů země: vody (hydromancie), ohně (pyromancie), vzduchu (aeromantie) a země (geomantie).⁸

Toto pojetí vychází především z holistického světového názoru. Podle něj představuje kosmos jednotu s vnitřní souvislostí všech bytostí, věcí a událostí.⁹

Dalším významem slova geomancie, jak uvádí Marco Bischof, je *tellurická geomancie*¹⁰, jež je v podstatě vynálezem moderní doby, a toto pojetí je velmi podobné tomu, jak je vnímána geomancie dnes. Jde o umění věštění ze země. Nejde tedy o věštění vzorů vytvořených člověkem, ale o pohyby země, poklesy, praskliny a další úkazy, ze kterých je interpretována budoucnost.¹¹

Tento typ nazývá Purner *makrokosmickou geomancí* a patří sem například čínské feng-shui, indická vastu a barmská yattara.¹²

Není tedy pochyb o tom, že použití slova geomancie v obou zmíněných případech souvisí s věštěním, které bylo neoddelitelně spojeno se změněným stavem vědomí věštce, či šamana.¹³

Někdy je však samotným pojmem geomancie myšleno i čínské umění feng-shui. K tomuto pojmenování, jak uvádí Bischof, došlo v druhé polovině devatenáctého století, kdy se v Evropě začali objevovat první pojednání o feng-shui od německých misionářů pobývajících v Číně a pojem feng-shui byl misionáři přeložen jako geomancie.¹⁴

S dalším z významů geomancie, bylo možné se setkávat hlavně v osmdesátých letech minulého století a ve zmenšené míře dodnes v radiestezi nebo-li proutkařství. Záměna těchto

⁸ BISCHOF, M. *Wer wiess, was Geomantie ist?* [online]. 2001. Berlin: 2001 [cit. 2009-05-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.marcobischof.com/en/texte/index.html>>.

⁹ PÜRNER, J. Geomancie dnes?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 232

¹⁰ V německém originálu používá autor pojmu „*telluric geomantie*“

¹¹ BISCHOF, M. *Wer wiess, was Geomantie ist?* [online]. 2001. Berlin: 2001 [cit. 2009-05-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.marcobischof.com/en/texte/index.html>>.

¹² PÜRNER, J. Geomancie dnes?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 232

¹³ BISCHOF, M. *Wer wiess, was Geomantie ist?* [online]. 2001. Berlin: 2001 [cit. 2009-05-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.marcobischof.com/en/texte/index.html>>.

¹⁴ Tamtéž.

pojmu se přihodila díky spisům Nigela Penicka, kdy se proutkaři cítili okouzleni tímto pojmem tak, že jej začali začleňovat do svého slovníku, aniž by si cokoliv uvědomovali z původního významu tohoto slova. A tak se stalo, že tito lidé přestali pracovat radiestezičky a začali pracovat geomanticky, což ale na způsobu jejich práce nic nezměnilo.¹⁵

2.3 Geomancie dnes

V důsledku toho, že se dnešní geomancie podle většiny autorů vyvíjí a znovu utváří, je obtížné přesně říci, co a čím dnes geomancie je. Marco Bischof dokonce tvrdí, že vzhledem k tomuto vytváření geomancie by nikdo neměl tvrdit, že přesně ví, co geomancie je.¹⁶ Podle něj je však možné geomancii definovat jako interpretaci země a krajiny v jejich viditelných i neviditelných strukturách, tvarech a vzorech, jež mají vztah k vesmíru a člověku. Díky ní je tak možné získat správný vztah k životnímu prostředí, jejím prostřednictvím lze vybrat správné místo pro stavbu domu, kláštera, kostela, věže, hrobu atd.¹⁷

S Bischofovou definicí geomancie se ztotožňuje i její pojetí v této práci. Avšak kontextů k použití tohoto slova je mnohem více, než je obsaženo v této definici. Například Johannes Heimrath s Larou Mallien si povšimli, že když se v dnešní době mluví o geomancii, každý tím myslí trochu něco jiného. Někdo pojem geomancie spojuje s proutkařením, či s výskytem energetických linií. Jiní tento pojem používají ve spojitosti se stavbou domů, které odpovídají harmonickým principům bydlení atd. A jejich názor se ztotožňuje s Bischofovým názorem, že současná geomancie nemá přesné vymezení. A to mimo jiné díky tomu, že je dnes geomancie interdisciplinárním výzkumným polem, jež spojuje stavitelskou a krajinářskou architekturu, ochranu přírody, regionální plánování, filosofii přírody, fyziku, archeologii, mytologii, antropologii, veškeré formy umění a kreativní vyjadřování¹⁸, které se týká vzájemného propojení lidí a místa. Geomancie je také podle nich součástí nově vznikající kultury, která se snaží obnovit vztah člověka a přírody.¹⁹

¹⁵ PŮRNER, J. Geomancie dnes?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 236

¹⁶ BISCHOF, M. *Wer weiss, was Geomantie ist?* [online]. 2001. Berlin: 2001 [cit. 2009-05-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.marcobischof.com/en/texte/index.html>>.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Geomancie a vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2003, s. 117

¹⁹ Tamtéž, s. 116.

Jak již bylo zmíněno, geomancie, jako nově vznikající disciplína je moderní myšlenkou. A to je důležité brát v potaz při vymezení geomancie v rámci západní kultury, kdy je třeba rozlišovat mezi moderními názory a historickými fakty. K tomuto ve svém článku s názvem *Oči otevřít a hlouběji se pohroužit* Paul Devereux, uvádí příklad, kdy v dnešní době mnoho lidí věří v síť energetických linií, jež lze zjistit za pomoci virgule, ale tyto lidé hovoří zároveň o *ley liniích*. Devereux si myslí, že jsou tyto energetické linie, které se táhnou na kilometry krajinou, pouhým výplodem fantazie. (I když je přesvědčen, že proutkařením lze nalézt vodu, ztracené předměty či nerosty.) K tomuto přesvědčení ho přivedla osobní zkušenost, kdy se v průběhu let naučil pouštět z hlavy myšlenky o proutkaření a začal dávat přednost autentické výzkumné práci. Díky té začal vnímat hluboký význam, jež skrývají linie a stezky v jihoamerické Nazce. Zjistil, že souvisejí s tranzovními prožitky v šamanismu. Důkazy o tom, jak píše Devereux, sesbírali archeologové a antropologové, a nikoli geomanté. Úkolem tak bylo dát dohromady z útržkovitých informací celkový obraz. A tak pro Paula Devereuxe jediný účel geomancie spočívá v pokusu zachytit odlesk poznání lidí, jež ne této planetě žili před námi. Snad tak naše myšlení a kulturní chování dospěje k větší moudrosti a rovnováze.²⁰

Obdobného názoru je i Lara Mallien a Johannes Heimrath, kteří tvrdí, že jedním z klíčů k porozumění geomancii je pochopení způsobu života našich předků ve spojení s přírodou. Avšak geomancie není jen o této retrospektivě. Důležité jsou i současné koncepty prostoru a místa.²¹

Důležitým bodem v dnešní geomancii je také zodpovědnost dnešních geomantů. Paul Devereux je zastáncem názoru, že dnešní geomancie by měla být více propojena s obory jako jsou například antropologie a historie. A mělo by se dbát na to, aby byly odlišovány spirituální myšlenky New Age od ověřených skutečností.²²

²⁰ DEVEREUX, P. Oči otevřít a hlouběji se pohroužit. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 103–107

²¹ HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Geomancie a vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2003, s. 117

²² DEVEREUX, P. Oči otevřít a hlouběji se pohroužit. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 106

2.4 Geomancie v pojetí Marka Pogačnika

V předchozím textu bylo možné nahlédnout na to, jak vnímají geomancii různí geomantičtí autoři. Protože se však tato práce blíže zabývá osobností Marka Pogačnika, je důležité zmínit jeho pohled na tuto disciplínu.

Marku Pogačnikovi jako jednomu z těch, kdo dnešní geomancii dávají podobu a směřují její vývoj, byla položena otázka, čím je pro něj geomancie. Svou odpověď Pogačnik shrnul do sedmi bodů, ve kterých lze nalézt několik environmentálních přesahů.

Za prvé je Pogačnik toho názoru, že geomancie je ve své podstatě *celostní ekologii*. Vychází z toho, že dnešní západní kultura, na rozdíl od kultury východu, si vytvořila obraz světa na základě odtržení člověka od země, přírody. K jakémusi obratu, kdy někteří lidé začali ochraňovat zvířata, rostliny a krajinu, začalo docházet v průběhu minulého století. Tyto snahy souvisí i se vznikem celosvětového ekologického hnutí. Avšak je to doba, kdy je ochrana přírody zaměřena jednorozměrně, tzn. v rámci platného vědeckého paradigmatu. Takovéto pojetí ekologie prohloubila hlubinná ekologie, která k praktickým přírodovědeckým opatřením přidala aspekt duševní a filozofický. Hlubinou ekologii je možné dle Pogačnika považovat za druhý stupeň ekologie, a geomancii tak vnímá jako třetí stupeň ekologie. Toto pojetí ekologie je rozšířené o vícerozměrný úhel pohledu a zahrnuje i neviditelné úrovně skutečnosti.²³

Do takovéto ekologie spadá ochrana přírody a jejich neviditelných dimenzí a bytostí. O zmíněných úrovních je možné se dočíst v Pogačnikových knihách, kde autor podává poměrně ucelený přehled o struktuře jemnohmotného světa, který nás obklopuje a je propojený s fyzickým světem.

Za druhé je podle Pogačnika nynější geomancie ovlivněna a přizpůsobena tak, aby vyhovovala dnešní době. To znamená, že současná geomancie je a měla by být v souladu s myšlením současných geomantů. Neznamená to však, že by se mělo zapomenout na využívání tradičních geomantických poznatků, ale aby byly náležitě přizpůsobeny k použití v současnosti. Protože geomantické poznatky z minulosti nepřizpůsobené dnešnímu světu jsou jen pozůstatkem něčeho, co již neexistuje. Toto však neplatí pro kultury, které si svou geomantickou tradici zachovaly a neustále jí rozvíjejí. Takovou kulturou je například kultura

²³ POGAČNIK, M. Celostní ekologie. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 197–202

Východu se svým pojetím geomancie v podobě feng-shui, které se neustále vyvíjí a přizpůsobuje dnešním potřebám lidí, jejich kultuře a společenskému prostředí.²⁴

Za třetí je pro Marka Pogačnika geomancie bezprostředním vnímáním. Takovým, jakým je možné vnímat geomantické fenomény. Toto vnímání může být založeno na tělesných a duševních reakcích, na vnitřních obrazech, na intuici atd. Je to způsob vnímání, které geomantům umožňuje komunikaci s jinými bytostmi a dalšími úrovněmi zemského prostoru.²⁵

Za čtvrté Pogačnik vnímá geomancii jako nástroj k zachování a utváření prostoru, který je vícedimenzionální a na jehož základě je utvářena realita současného prostoru. Pogačnik je zastáncem toho, že dnešní lidé by si měli vytvořit takovou představu o okolním prostředí, v níž bude možné nalézt místo pro všechny aspekty života. Lidé podle něho žijí v kultuře, jenž je utvářena rozumem a ve svém okolním prostředí vidí pouze ty dimenze, které je možné sledovat za pomoci rozumové logiky. Z tohoto důvodu je také možné vnímat geomancii spíše jako kulturně tvořivý nástroj, než pasivní vědění.²⁶

Za páté je pro Pogačnika geomancie péčí o krajinu. Vychází přitom z předpokladu, že v dřívějších dobách byly místa a krajiny na Zemi předmětem geomantické péče a byly čisté a vyrovnané, ale v novověké epoše, kdy se člověk vzdálil přírodě, jsou tato místa zneužívána, destabilizována a vykořisťována. Není ale chybou lidí, že přírodu narušili, ale chybou by podle Pogačnika bylo ji opět neuvést do harmonického stavu. A dokud člověk neudělá první kroky v napravení těchto chyb, nebude mít ani příroda možnost zaktivovat své sebeléčivé síly.²⁷

Za šesté je geomancie podle Pogačnika láskou ke všem rovinám bytí, i když byla v posledních stoletích zneužívána jako nástroj moci například v období nacistického Německa.²⁸

²⁴ Tamtéž, s. 202.

²⁵ Tamtéž, s. 202–204

²⁶ Tamtéž, s. 204

²⁷ Tamtéž, s. 204–206

²⁸ Tamtéž, s. 206–207

Za sedmé vidí Pogačnik v geomancii nástroj, který bude hrát úlohu v budoucí proměně člověka a Země.²⁹

²⁹ Tamtéž, s. 206–207

3 ROZDĚLENÍ A HISTORICKÝ VÝVOJ GEOMANCIE

Při zkoumání geomancie v její celistvosti je důležité neopomenout její historický vývoj, který byl v západním světě přerušen zhruba ve středověku. Dnešní geomancie je geomancí nově vznikající. Zastáncem tohoto názoru je Marco Bischof, který říká, že z původní dávné geomantické tradice se nám do dnešní doby nezachovaly žádné nebo jen fragmentové informace, a to v podobě staveb či menhirů v krajině.³⁰ Reinhard Falter k tomuto přerušení geomantického vývoje dodává, že v době středověku nebyla geomancie schopna se přizpůsobit platónské filosofii ani křesťanství, což bylo příčinou jejího zániku. Proto až dnes dochází k znovunavázání na geomantické tradice.³¹

3.1 Pravěká geomancie

Geomancii z hlediska historického vývoje je možné rozdělit na několik kategorií.

Jednou z těchto kategorií je pravěká geomancie.³² Na její minulost dnes můžeme usuzovat ze staveb, které nám pravěké kultury zanechaly. Mnoho autorů se shoduje v tom, že pravěcí geomanté své geomantické a astrologické poznatky zaznamenávali právě pomocí kamenných staveb a jejich rozmístěním v krajině. Z těchto stavebních děl dnes víme, že i tyto pravěké kultury prováděly systematická astronomická pozorování, a právě těmito kamennými stavbami vytvářely o těchto pozorováních poměrně přesné záznamy.³³

V této době, například dle Mitchella, ale jiných autorů, pravěcí geomanté vnímali Zemi jako živou bytost a jejich práce se soustředila na harmonizaci zájmů společnosti se zájmy živé Země.³⁴

³⁰ BISCHOF, M. Znovuobjevení geomancie. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 29

³¹ FALTER, R. Geomancie – stará tradice?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 122

³² BISCHOF, M. Znovuobjevení geomancie. In: ZEMÁNEK, J. *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 83

³³ Tamtéž, s. 36

³⁴ Tamtéž, s. 51

3.2 Feng-shui

Další kategorií dnešní geomancie tvoří feng-shui. Někdy je pojem geomancie užíván jako synonymum feng-shui, i když se jedná o původně čínskou nauku týkající se proudění energie v obytném prostoru a v krajině, zatímco pojem geomancie lze chápat mnohem obširněji (viz.kapitola *Geomancie, aneb co to vlastně je?*).

Toto prastaré, původně čínské učení popisuje vztah člověka a přírody a vysvětluje například, proč jsou některá místa ve srovnání s jinými méně vhodnější pro bydlení a jakými prostředky je možné toto změnit. Existuje vícero různých škol tohoto umění a každá má své priority a způsob praktikování feng-shui.³⁵ Samotný výraz feng-shui zamená „vítr a voda“. K pochopení proč právě vítr a voda je třeba nahlédnout do historie a vcítit se do tehdejších lidí, kteří byli ovlivňováni více, než my dnes přírodními podmínkami. Vítr a voda byly považovány za dva mohutné, těžko zkrotitelné živly, a tak bylo vhodnější být s nimi za dobře. Právě učení feng-shui mělo toto lidem umožnit. Praktikování tohoto učení bylo součástí každodenního života. Všechny velká čínská stavební díla byla vystavěna podle zásad feng-shui (např. Zakázané město v Pekingu nebo Velká čínská zeď).³⁶

Zlomové období pro toto učení byla však šedesátá a sedmdesátá léta dvacátého století, kdy bylo tehdejším režimem v Číně feng-shui zakázáno z důvodu, že se jedná o přežitky a pověry, které do budování moderního komunistického státu nepatří. Avšak i v této době samotný Mao-Ce tung tajně praktikoval toto učení. Mistři feng-shui v té době emigrovali a učení úspěšně šířili dál v zahraničí.³⁷

Dnes se feng-shui používá po celém světě i v Evropě.

Dnes se vlastně i díky feng-shui začala obnovovat tradice evropské geomancie. Docházelo k tomu během 16. století, kdy se první jezuitští misionáři, kteří se vydali do Číny, setkali s naukou o jemnohmotném energetickém proudění čchi v zemi a o jejím působení na člověka. Dozvěděli se zde, jak tuto energii ovlivnit a jak jí přizpůsobit lidské stavby. Jako jeden z prvních tyto zprávy od misionářů sebral a shrnul v knize *China Monumentis*, která vyšla roku 1667, německý učenec Athanasius Kircher. I když je pravda, že v jeho knize byly

³⁵ DIAMOND, Katar. *FENG-ŠUEJ PRO SKEPTIKY*. Bratislava: Eugenika, 2006, s. 16

³⁶ SATOR, G. *Feng šuej: harmónia života a bývania*. Bratislava: Ikar, 1998, s. 8–9

³⁷ Tamtéž, s. 10

poznatky o feng-shui zmíněny zkráceně a útržkovitě a primárně se kniha zaměřovala na informace z oblasti geologie, geografie, kultury a botaniky Číny. Přesto mělo později v 17.–18. století feng-shui jistý vliv na evropskou architekturu a architekturu zahradního umění, kde toto učení v určitých prvcích například inspirovalo koncept anglické zahrady.³⁸

K lepšímu pochopení principů feng-shui došlo později díky křesťanským misionářům, kteří pobývali v Číně mezi lety 1870–1890. Nejpodrobnější popis feng-shui v té době vytvořil J. J. Maria de Groot, holandský sinolog a etnograf, působící na Berlínské univerzitě. V té době označil feng-shui za pseudovědu, i když zde našel některé znaky vědeckosti. Avšak byli i tací, kteří v té době tvořili výjimku a zajímali se o zásady rozmístění budov v krajině dle feng-shui. Mezi ně patří i cestovatel Ernst Borschmann.³⁹

Dnes je však situace jiná. I když ji lze z pohledu západních měřítek je stále feng-shui nesmyslnou disciplínou s nejistou platností⁴⁰, poznávat jako vědecký systém, jak například tvrdí E. Anderson, profesor z Kalifornské univerzity Riverside,⁴¹ i když většina autorů o feng-shui hovoří spíše jako o umění než o vědě.

Zajímavé je, že v původním feng-shui se nepoužívá radiestetický technik a pomůcek, tak jako na Západě. Avšak mistři feng-shui, kteří dnes působí v Evropě, do svého učení radiestezii integrovali⁴².

V dnešní době se feng-shui stává u veřejnosti stále oblíbenější a široký okruh lidí toto umění akceptuje, aniž by na něj nahlížel jako na fantazii či pověry. To má však za následek i stinnou stránku, čímž je zevšeobecňování informací o feng-shui, které mají často povrchní charakter, aby se uplatnily u nejširšího spektra zájemců a v co nejhojnějším způsobu využití. Další stinnou stránkou je fakt, že několik jedinců si z feng-shui udělalo dobrý obchod a aniž by dobře věděli, co dělají, prodávají své služby v oblasti poradenství feng-shui.⁴³

³⁸ BISCHOF, M. Znovuobjevení geomancie. In: ZEMÁNEK, J. *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 29–30

³⁹ Tamtéž, s. 30–31

⁴⁰ DIAMOND, K. *Feng-šuej pro skeptiky*. Bratislava: Eugenika, 2006, s. 8–9

⁴¹ BISCHOF, M. Znovuobjevení geomancie. In: ZEMÁNEK, J. *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 30–31

⁴² PÜRNER, J. Geomancie dnes?. In: ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 234–237

⁴³ DIAMOND, K. *Feng-šuej pro skeptiky*. Bratislava: Eugenika, 2006, s. 8–18

3.2.1 Feng-shui v ČR

V České republice, tak jako jinde v západním světě obliba feng-shui stále roste. Dokladem může být stále větší množství stránek a článků věnující se tomuto tématu na internetu. A začleňování feng-shui metod do nabídky dnešních architektů. Těžko posoudit, zda se jedná o reklamní trik, jak zpestřit nabídku architektonických služeb nebo o fakt, že stále více Čechů věří úspěšné používání metod tohoto učení. Snad jdou tyto dvě skutečnosti ruku v ruce.

Člověk, který si chce zařídit byt nebo upravit zahradu podle těchto zásad by měl myslet především na prostředí ve kterém žije a uvědomit si jeho rozdílnost od prostředí Číny. Měl by pomyslet na kulturní rozdíly východu a západu a uvědomit si, že takovéto rozdíly existují i při používání feng-shui.

A i když Václav Cílek nepatří mezi odborníky na feng-shui, je to člověk, který zná a vnímá české prostředí mnohem lépe, než mistři feng-shui z Číny. Jeho názor na toto umění v podmínkách naší republiky mi přijdou jako nejpříjemnější.

Václav Cílek říká, že každý má cit pro umístování budov v krajině. Poukazuje na archeologickou studii, kdy archeologové zjistili, že v osmdesáti procentech případů se tábořiště dnešních trampů, shoduje s pravěkým osídlením. Jednak je to proto, že jsou tyto místa dostatečně slunečná, velká a mají blízko ke zdroji vody, avšak i mezi těmito „ideální“ umístěnými místy se najdou taková místa, která nejsou slunečná a zdroj pitné vody není nadosah, ale z nějakého mimoracionálního důvodu se zde lidem líbí.⁴⁴

A snad každý člověk dokáže vnímat tuto přitažlivost některých míst a nečiní tak na základě svého rozumu. Každý má zkušenost s domy, které jakoby byly srostlé s vesnickou krajinou nebo naopak s moderními budovami, které jsou necitelně zasazeny do krajiny. Tento cit pro zasazení budov do krajiny si člověk buduje několik tisíc let, každý ho má. Cílek dodává, že tohoto citu jsme se vzdali ve 30. letech 20. století. A tak přichází doba, kdy u nás začíná zdomácňovat učení feng-shui, jakožto forma geomancie, tak jako u nás zdomácněla káva, čaj nebo rýže. A právě toto učení u nás dle Václava Cílka pomáhá obnovit starou evropskou schopnost vybrat si v krajině správné místo a být v něm spokojený.⁴⁵

⁴⁴ CÍLEK, V. *Krajiny vnitřní a vnější*. Praha: Dokořán, 2002, s. 127

⁴⁵ CÍLEK, V. *Krajiny vnitřní a vnější*. Praha: Dokořán, 2002, s. 127–128

Cílek upozorňuje na to, že stejně tak v Číně, tak i v Čechách vznikala krajina pro užitek a ne pro krásu a harmonii a přesto výsledkem její kultivace byla osobitost a krajinný půvab.

To by si měli dnešní lidé uvědomit při utváření krajiny a nepřizpůsobovat veškeré územní plány ekonomickým tlakům, ale přihlížet i na ekologickou stránku dnešního krajinného plánování.⁴⁶

„Zapomeňte na feng-shui a udělejte si takový domov, jaký jste vždycky chtěli.“⁴⁷

3.3 Moderní geomancie

Po feng-shui je možné považovat za další kategorii geomancie geomancii moderní. Tato nově vzniklá a stále se vyvíjející geomancie je záležitostí teprve 60. let 20. století, kdy se započalo s výzkumy ley linií⁴⁸ v souvislosti s pravěkými stanovišti. Avšak ještě předtím, než se začala rozvíjet dnešní moderní geomancie, existovalo několik jedinců, kteří se těmito geomantickými tématy zabývali ještě před 60. lety 20. století. Takoví badatele jsou nazýváni geomantickými pionýry. Několik z nich lze nalézt v historii Anglie a Německa.⁴⁹

Před popisem vývoje a rysů moderní geomancie je v této práci uveden několik jmen z řad německých i anglických pionýrů, kteří podnítli a inspirovali řadu svých následovníků k podobným výzkumům.

3.3.1 Geomantičtí pionýři

V roce 1989 publikoval Nigel Penick brožuru *British Geomantic Pioneers 1570–1932*, kde shrnul objevy a výzkumy lidí, kteří se zabývali převážně přímými geometrickými liniemi

⁴⁶ CÍLEK, V. *Krajiny vnitřní a vnější*. Praha: Dokořán, 2002, s. 128

⁴⁷ CÍLEK, V. *Krajiny vnitřní a vnější*. Praha: Dokořán, 2002, s. 128

⁴⁸ Ley linie=přímé linie v krajině, které spojují význačné církevní stavby, prameny, pravěké menhiry a místa, jímž je přičítána starobylost a svatost. (CÍLEK, Václav. *Krajinou živého prostoru. Souvislosti: revue pro literaturu a kulturu* [online]. 1993, roč. 4 [cit. 2009-03-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.souvislosti.cz/archiv/cilek4-93.htm>>); Marko Pogačnik ley linie považuje za proudy sil v krajině. Avšak je třeba uvést, že tyto linie jsou dle něj dvojího charakteru. Zaprvé se jedná o linie, které mají vyživovací a očišťovací funkci pro krajinný prostor. Za druhé se jedná o spojovací typ linií, které spojují centrální místa krajiny s okolím. Pro lepší představivost, lze silové linie funkčně přirovnat k krevnímu oběhu u člověka a spojovací linie k nervové soustavě. (POGAČNIK, Marko. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 243)

⁴⁹ BISCHOF, M. *Znovuobjevení geomancie*. In: ZEMÁNEK, J. *Geomancie a integrální kulturní*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 37–38

v krajině jako jedním z aspektů geomancie. Jeho brožura vycházela z bádání v archivech a knihovnách. Spisy těchto autorů se shodují, že tyto přímočaré linie spojují různá megalitická místa. Tyto linie, jak tvrdil v roce 1870 anglický historik William Henry Black, pokrývají celou západní Evropu. Říkal, že systém těchto linií je starší, než římská říše a existuje v Číně a Indii. Později byly tyto linie nazvány ley liniemi a dlouhou dobu byly ve středu geomantických zájmů.⁵⁰

Ve stejné době, kdy činil W. Blacke své výzkumy, činil tak i C. W. Dymond. Ten poukázal na to, že megalitické naleziště v Stanton Drew, jež se nachází kousek jižně od Bristolu, je se svými třemi kamennými kruhy spojeno se starým kostelem, k jehož stavbě byly použity zbytky tří starých menhirů. Roku 1911 byl podplukovník, průmyslník a archeolog Edwin Kitson Clark inspirován při svém výzkumu o rozložení lineárních řad ve východním Yorkshiru, jenž se skládají z tumulů⁵¹, bádáním a pracemi dánského archeologa, ředitele Královského muzea v Kodani Mollera, který se věnoval podobnému uspořádání památek v Jutsku.⁵²

Doba 20. a 30. let přinesla myšlenky Ludovice McLellana Manna. Domníval se, že různé stavby v krajině jsou spojitelné do určitého geometrického vzoru, jako například v okolí Glasgow. Měl za to, že okolí Glasgow bylo založeno uměle podle plánu, který je přísně geometrický. Tyto geometrické linie procházejí místy pravěkého významu a středověkých kostelů a kaplí.⁵³

Mnoho badatelů si povšimlo různých linií, které spojují významné prvky krajiny, avšak až na počátku 20. let Alfred Watkins, který se zajímal o přírodovědu a historii, začal s výzkumem těchto linií vytvořit pak jádro dnešní geomancie. Při svých výzkumech zjistil, že stará posvátná místa byla uspořádána v přímých liniích, které se táhnou do vzdálenosti mnoha kilometrů a shodují se s pravěkými cestami.⁵⁴

⁵⁰ Tamtéž, s. 37–47

⁵¹ Tumulus = náhrobek, navršená hlína.

⁵² BISCHOF, M. *Znovuobjevení geomancie*. In: ZEMÁNEK, J. *Geomancie a integrální kulturní*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 38–40

⁵³ Tamtéž, s. 41

⁵⁴ Tamtéž, s. 42

A právě Watkins tyto linie nazval ley liniemi. Byl také přesvědčen, že podoba britských ostrovů je vytvořena člověkem na základě vzoru, jež založili staří neolitičtí geomanté. Do konce svého života se Watkins snažil nashromáždit co nejvíce podkladů a důkazů o tom, že tomu tak bylo. Vše shrnul do knihy *Early British Trackways*, která byla vydána v roce 1922. Za svého života založil v roce 1926 ley hunting Straight Track Club, jež se zabýval touto problematikou, ale po Watkinsonově smrti se klub začal pomalu rozpadat. K opětovným geomantickým snahám došlo až na počátku 60. let minulého století.⁵⁵

Tak jako v Anglii i v Německu existovali lidé, kteří se zabývali výzkumem těchto linií. Jedním z nich byl i Johan Laugering, který se zabýval uspořádáním Vestfálska. Nevlivnějším z badatelů byl však pravděpodobně Wilhelm Teudt. Kniha *Germanische Heiligtümer*, kterou vydal roku 1929, vyvolala zájem o geomancii a o starou germánskou vědu. V jeho výzkumech pokračovala společnost *Ahnenerbe*, kterou založil Hermann Wirth. Tato společnost byla roku 1939 začleněna do SS a v jejím vedením stanul Himmler. Na tomto příkladu lze vidět, jak je možné geomantické myšlenky politicky zneužít. Himmler a Hess věřili tomu, že geomancie jako určitý druh politické magie představuje ústřední klíč k ovládnutí světa. Měli v úmyslu kontrolovat geomanticky klíčová místa a za tímto účelem vyslali i výpravu do Tibetu, který byl dle theosofie, která měla v té době v Německu velký vliv, považován za domovinu velkých duchovních vůdců. Příslušníci této expedice zde prováděli geomantické měření.⁵⁶

Nacisté také zkoumali například i posvátné linie při německém podrobení Čech v 10. století. Tyto poznatky prakticky použili při útoku na Rusko. Jakou váhu geomancii přisuzovali vrchní velitelé složek SS a sám Hitler, lze usoudit například i z toho, že Hitlerův hlavní stan na Východě byl postaven naprosto podle geomantických hledisek, tak jako Himmlerův hlavní stan ve východním Prusku. Obě tato místa byla spojena posvátnou linií, která byla dle Gerlacha známa již od dob řádu německých rytířů v 13. a 14. století a tato linie vedla až k Moskvě. A když se úspěchy Německé armády během války s Ruskem v roce 1942 začali vytrácet, vztyčili Němci na nejvyšším vrcholu hory Elbrus vlajku s hákovým křížem.

⁵⁵ Tamtéž, s. 43

⁵⁶ Tamtéž, s. 43–45

Věřili, že dle geomantických zásad naruší hlavní energetické prameny Ruska a válečné štěstí se opět postaví na jejich stranu.⁵⁷

Zde je možné si povšimnout metody, která je podobná té, jenž v současnosti používá Marko Pogačnik. Rovněž zasazuje na energetické proudy v krajině symboly, kamenné stély, či kovové tyče. Avšak nečiní tak k prospěchu svému, ale k užitku planety Země, která se má touto metodou harmonizovat. To by dle něj mělo vést k harmonizaci míst v „neviditelné“ rovině Země a později se projevit i na hmotné rovině například zlepšením stavu životního prostředí.

3.4 Počátek moderní geomancie

Jak bylo uvedeno, zrod moderní geomancie je možné datovat zhruba od 60. let 20. století. Toto období z hlediska geomancie je spojeno především s výzkumem ley linií a kulturou hippies. V té době lidé získávali zkušenosti se starými kultickými místy megalitických kultur, jenž jsou také jedním z důvodů k znovu objevení geomancie. Mnoho lidí také v této éře experimentovalo s metodami rozšiřujícími vědomí k nalezení jiných realit. Ve stavu změněného, rozšířeného vědomí je totiž možné nahlížet na jemnohmotnou vnější realitu jako je například zemské záření, vodní prameny, energie čchi, energetické linie a dráhy, zemské čakry atd..⁵⁸

Také se v tomto období vyskytly jedny z prvních výpovědí výskytu ufo a mnoho lidí ve vzrušující atmosféře této doby se začaly zajímat o ley linie, které byly dávány do souvislosti právě s neidentifikovatelnými předměty na obloze. Vznikl i *Klub lovců ley linií (Ley Hunter's Club)*, který začal vydávat tištěný časopis, zabývající se touto tematikou. Časopis nesl název *The Ley Hunter* a od roku 1965 až do roku 2000 byl vůdčím časopisem v oblasti geomancie na mezinárodní úrovni.⁵⁹

V tomto období počátků moderní geomancie je možné za jednu z nejvýraznějších osobností Johna Michella, geometra, překladatele a spisovatele. Jeho knihy v atmosféře doby, kdy mladí lidé experimentovali s drogami, zakoušeli sexuální volnost a objevovali východní

⁵⁷ Tamtéž, s. 46

⁵⁸ HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Předmluva vydavatelů. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 21–22

⁵⁹ BISCHOF, M. *Znovuobjevení geomancie*. In: ZEMÁNEK, J. *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 47–48

náboženství jako jedny z prvních přinesly zpochybnění pojetí „moderního“ materialistického světa. Mezi nejuznávanější knihu Johna Michella lze považovat *The New View over Atlantis (Nový pohled na Atlantidu)*, jenž byla přeložena i do němčiny Marco Bischofem pod názvem *Die Geomantie von Atlantis (Geomancie Atlantidy)* a stala se klasickou publikací geomancie. V této publikaci se objevili informace o čínském feng-shui, ley liniích, snových stezkách australských Aboriginců a byly dány do širších souvislostí jako pradávne geomantické pozůstatky z hypotetické „Atlantidy“. Díky syntéze multidisciplinárních informací v této knize se pro mnohé stala zdrojem inspirace a ze studia ley linií se tak utvořila obsáhlejší, nezanedbatelná součást moderní geomancie.⁶⁰

Tak jako má své nezastupitelné místo ve vývoji moderní geomancie John Michell, dalším autorem který sehrál neméně důležitou roli v tomto vývoji je cambridgeský mikrobiolog Nigel Penick. Díky svým bádáním v archivních a historických spisech přispěl k tématu vzniku a vývoje geomancie. Své prameny, které našel publikoval v letech 1975 až 1984 v především vlastním nákladem vydaných časopisech a knihách. Bez jeho objevů by dnes zřejmě nebyli vůbec známí němečtí geomantičtí pionýři, o kterých psal v knize *Hitler's Secret Science (Hitlerova tajná věda, 1981)*. Díky tomuto spisu se také mohla veřejnost dozvědět o okultních, radiesteziických a geomantických aktivitách v období druhé světové války. Také se zabýval a přispěl k tématu posvátné geometrie kamenných kruhů, kostelů, katedrál a secesních staveb. V té době se z geomantického hnutí ve Velké Británii, v čele s Penickem, Michellem, Devereuxem, Heseltonem, Robertsem postupně stalo široké hnutí *Zemních mystérií (Earth-Mysteries)*, jenž existuje dodnes. Také v době 70. let minulého století vzniklo několik skupin nadšenců zabývajících se ley liniemi, kteří vydávali své vlastní časopisy, ale jejich trvání nebylo příliš dlouhé.⁶¹

Jistým zlomem ve vývoji moderní geomancie byla 80. léta. Paul Deveraux převzal redakci časopisu *The Ley Hunter* a věděl, že pokud má být považována geomancie z pohledu vědy trochu seriózně, je třeba ověřit hypotézy ley linií. Později je výzkum ley linií označován jako výzkum lineárních řad. Tento pojem není zatěžkán moderními fantaziemi a setkat se s ním je možné v archeologii a etnologii. Deveraux díky výzkumům lineárních řad vyvrátil domněnky o tom, že pravěcí lidé nebyli schopni zeměměřičství, že prehistorické stavby

⁶⁰ Tamtéž, s. 47–53

⁶¹ Tamtéž, s. 58–60

nebyly lineárně seřazeny a že staré cesty nebyly přímé. K těmto svým objevům připojil i některé objevy o přírodovědeckých aspektech posvátných míst v krajině.⁶²

V následujících letech byly prováděny další výzkumy ley linií a byly dávány do souvislostí s energetickými liniemi v krajině, či se „stezkami mrtvých“, kde putují duše zesnulých. Nakonec byl koncept ley linií, jenž byl hybatelem pro vznik moderní geomancie, přezkoumán a myšlenky tohoto konceptu relativizovány. To vedlo ke komplexnějšímu konceptu geomancie v jehož centru spočínuly vlastnosti sakrálního prostoru a vztah lidského vědomí a krajiny. Také se začalo formovat systematické geomantické vzdělání, které mělo mít interdisciplinární charakter. V Německu tak vznikla geomancie *Hagia Chora* a stejnojmenný časopis, který je dnes nejdůležitější platformou německé geomantické scény.⁶³

Mezi docenty školy Hagia Chora patří i Marko Pogačnik, který je mnohdy vnímán jako její vůdčí osobnost.

⁶² Tamtéž, s. 60–64

⁶³ Tamtéž, s. 64–86

4 GEOMANCIE V ČR

První informace o geomancii se k nám do České republiky dostaly ze zahraničí pravděpodobně po roce 1989 díky překladům knih současných geomantů Stefana Brönnleho, Haralda Jordana a Marka Pogačnika. Všichni uvedení autoři působí jako lektoři na škole pro současnou geomancii Hagia Chora.⁶⁴

S dalšími informacemi o geomancii se mohli čeští čtenáři setkat prostřednictvím knih Pavla Kozáka, jenž píše o energiích v krajině, objevování druidismu a fenoménu „ley linií“, o kterých psal zřejmě jako první autor u nás.⁶⁵ Kromě publikace knih Kozák založil agenturu ArchET, pod jejíž záštitou pořádá řadu kurzů a seminářů v Čechách a na Moravě. Od roku 2004 se zájemci o tematiku energie krajiny, megalitů, ley linií a posvátných míst, mohou přihlásit do Kozákovy esoterní školy energie krajiny, jejíž studium je dvousemestrální.⁶⁶

Mezi nejvýznamnější osobnosti, které se zasloužily o to, že v Čechách vzniklo povědomí o oboru geomancie, patří především Radomil Hradil, který je propagátorem Steinerovy waldorfské pedagogiky a biodynamického zemědělství. Hlavní úlohu sehrál jako překladatel knih Marka Pogačnika a tlumočnick během Pogačnikových geomantických seminářů konaných u nás, především v Praze. Na těchto seminářích se zájemci o geomancii mohli seznámit s její aktuální podobou, získat informace o způsobu geomantické práce a načerpat vlastní zkušenosti a zážitky s geomancii především v oblasti specifických způsobů vnímání.⁶⁷

Tyto semináře a setkání, která nakonec vyústily v realizaci Pražského litopunktovního projektu, které uspořádala další z osobností české geomancie, návrhář užitého designu, oděvů a interiérů, Jan Tajboš, jenž se ve své tvorbě zaměřuje na podporu a realizaci tvůrčích řešení, které harmonizují životní prostor. V letech 1998-2005 pracoval na projektu „obytný prostor“ a v roce 2000, kdy Praha získala titul „evropské město kultury 2000“, vyzval ke spolupráci mnoho tvůrců z Čech i zahraničí. Od tohoto počínání si sliboval příliv nové inspirace, týkající se vztahů lidí k jejich životnímu prostoru. Jeho pozvání přijal už zmiňovaný slovinský umělec

⁶⁴ ZEMÁNEK, Jiří (ed.). *Geomancie a integrální kultura: O novém vztahu k naší domovské planetě*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 8–9

⁶⁵ Tamtéž, s. 9

⁶⁶ KOZÁK, Pavel. *Semináře* [online]. [cit. 2009-06-13]. Dostupné z :< <http://www.archet.org/seminare.htm>>.

⁶⁷ Tamtéž, s. 9

Marko Pogačnik, který pro vyjádření životního prostoru využívá mimosmyslových schopností. V té době má za sebou Pogačnik již mnohaleté zkušenosti s metodou, kterou on sám nazývá „léčení Země“. Od tohoto roku navštěvuje Marko Pogačnik Prahu každoročně a čeští zájemci o geomancii se s ním tak mohou na jeho seminářích setkat a stát se tak přímými účastníky na jeho projektech „Pražského léčení Země“.⁶⁸

Spolupráce Jana Tajboše s Marko Pogačnikem podnítila jeho vlastní tvorbu v oboru geomancie. Jan Tajboš zrealizoval několik geopunkturních kruhů a zasloužil se o rozvinutí geomantických aktivit v Čechách a na Moravě. Spolu s Radomilem Hradilem se se svými projekty se začali zapojovat do sítě mezinárodních projektů.⁶⁹ Jedním z takových projektů je například *Projekt harmonizace přírodních energetických systémů a jejich urbanizovaných částí*, který byl uskutečněn na Slovensku v oblasti Baba-Svit- Batizovce-Lučivná, kde Jan Tajboš navazuje způsobem práce na Marka Pogačnika a Pavla Kozáka. Projekt se také zajímá o vztahy a citlivost mezi lidmi a jejich okolím. Při práci na tomto projektu byla rovněž zrekonstruována studánka jako zdroj pitné vody a její okolí bylo upraveno do původní přírodní podoby, čímž byla zvýšena ochrana a kapacita čerpání této vody.⁷⁰

U nás nalezneme mnoho dalších autorů, kteří byli ovlivněni geomancí a začlenili její myšlenky do své práce. Mezi ně patří například: architekt Oldřich Hozman, Ivan Štaudner a David Eyra, malířka Jiřina Lockerová, krajinář a ekolog Josef Krause, radiosteziolog Vladimír Žert, sochařka Iveta Sádecká, religionista Jan Kroč. O tématu posvátnosti krajiny se můžeme dočíst také v knihách od Václava Vokolka, Marie Holečkové, Jiřího Zemánka a Václava Cílka.⁷¹

⁶⁸ TAJBOŠ, Jan. *Pražský litopunkturní projekt* [online]. [cit. 2009-06-13]. Dostupné z: <<http://www.jantajbos.cz/stranka.php?stranka=litop>>.

⁶⁹ ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 9

⁷⁰ TAJBOŠ, Jan. *harmonizace přírodních energetických systémů a jejich urbanizovaných částí* [online]. [cit. 2009-06-13]. Dostupné z: <<http://jantajbos.cz/stranka.php?stranka=harmsvit>>.

⁷¹ ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 10

5 GEOMANCIE A INTEGRÁLNÍ KULTURA

V dnešní době se mnoho lidí zabývá otázkami ekologie a spirituality. Podle některých autorů nejde pouze o jedince, ale o skupinu lidí, které je možné podle amerického sociologa Paul H. Raye považovat za nově vznikající kulturu.

Heimrath a Mallien, zakladatelé německé geomantické školy *Hagia Chora* a stejnojmenného časopisu, jenž funguje jako hlavní publikační fórum současné geomancie, chápou geomancii jako součást nově vznikající kultury, tzv. integrální kultury, jak ji nazval výše uvedený americký sociolog.⁷²

Protože je téma geomancie a témata oduševnělé Země, či divočiny často dáváno do souvislosti právě s pojmem integrální kultura, je možné tuto souvislost považovat za ukazatele zájmu o geomancii mezi určitou skupinou lidí, kteří uznávají podobné hodnoty. Heimrath s Mallien jsou názoru, že ti, kdo se geomancí zabývají, bezpochyby do této nově vznikající kultury patří.⁷³ V následujícím textu je vysvětleno, co si pod pojmem *integrální kultury* představit.

5.1 Nově vznikající kultura

Americký sociolog Paul H. Ray, jenž je výkonným prezidentem společnosti American LIVES, Inc., se ve svých výzkumech zaměřuje na průzkum hodnot a životního stylu společnosti jako kulturního fenoménu. Při studiu hnutí integrální kultury provedl desítky průzkumů se stovkami cílových skupin a svým bádáním tak dal impuls k dalším výzkumům tohoto fenoménu. Nově vznikající kulturu nazývá integrální kulturou, kulturou kreativních⁷⁴ lidí.⁷⁵

Paul H. Ray tvrdí, že se v dnešní době objevuje něco, co nahrazuje modernismus konce 20. století.⁷⁶ Ústřední tezí jeho výzkumů je vznik nové kulturní formy (integrální

⁷² ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 11

⁷³ HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Geomancie a integrální kultura. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 344

⁷⁴ Z anglického termínu *Cultural Creatives*

⁷⁵ HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Geomancie a integrální kultura. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008. 375

⁷⁶ Tamtéž, s. 323

kultury), syntézy modernismu a tradicionalismu, a přitom oba tyto směry přesahuje, ale žádný z nich neodmítá. Charakteristika integrální kultury spočívá ve spojení těchto dvou odlišných hodnotových systémů, legitimizuje kořeny společné minulosti Západu a míří vstříc transformativní budoucnosti.⁷⁷

Dle výsledků výzkumu Paula H. Raye existuje v USA 24% amerických občanů, kteří se řadí k integrální kultuře (zhruba 44 milionů občanů). Nejedná se tedy o okrajový fenomén, nýbrž o hlavní proud života v USA.⁷⁸

Jedinci integrální kultury ve srovnání s ostatními členy společnosti vyznávají idealističtější a duchovnějši hodnoty, více se zaměřují na duchovní rozvoj, více se zajímají o životní prostředí a jsou otevřenější vůči představě a vytváření pozitivnější budoucnosti, než nám je předkládáno z médií,⁷⁹ kdy po zhlédnutí zpráv má člověk pocit, jakoby se odehrávala jedna katastrofa a tragédie za druhou a není těžké si představit, že série několika různých pohrom by mohla vést k zániku celé naší civilizace. Paul H. Ray říká: „*Příležitosti, které jsou před námi, jsou stejně tak reálné jako zmíněné hrozby.*“⁸⁰ Nově vznikající kultura věří, že i jedinec svým osobním přispěním (které zahrnuje i vnitřní osobní rozvoj) může pomoci změnit svět k lepšímu.⁸¹

Stojíme na prahu velkého zlomu, tvrdí Ray a dodává, že většina minulých a dle mého názoru i současných trendů není udržitelná, a tak nadcházející dvě století, jež lidstvo čeká, přinesou zlepšení dnešního stavu planety a civilizace, nebo naopak zhoršení. Jediné, k čemu rozhodně nedojde, je zachování stávajícího stavu. Avšak jen kvalita našeho snažení rozhodne, jakým směrem se bude osud naší civilizace vyvíjet. Kostky jsou již vrženy.⁸²

⁷⁷ *Cultural Creatives* [online]. [cit. 2009-05-22]. Dostupné z: <<http://www.culturalcreatives.org/>>.

⁷⁸ Tamtéž, 339

⁷⁹ *Cultural Creatives* [online]. [cit. 2009-05-22]. Dostupné z: <<http://www.culturalcreatives.org/>>.

⁸⁰ Tamtéž, 323

⁸¹ HEIMRATH, J. a MALLIEN, L. Geomancie a integrální kultura. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 344

⁸² RAY, P. H. Vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 324

5.2 Tři kulturní proudy dle Raye

Jak výzkumy Paula H. Raye ukazují, existují dnes tři kulturní proudy: tradiční, moderní a transmoderní. Každá kultura má jiné názory a hodnoty. Rozdílnost těchto názorů a hodnot můžeme vysledovat v průběhu času, během kterého se tyto kulturní proudy utvářely. K tomu, aby Ray mohl tyto tři kulturní proudy vysledovat, se musel vrátit do historie a sledovat data jdoucí napříč stoletími.⁸³

Zajímavé je, že výzkumy American LIVES ukazují, že dnes existují tři světonázory, kdežto sociologové v minulé generaci rozeznávali pouze dva světonázory, a to tradiční a moderní.⁸⁴

5.2.1 Tradicionalistický kulturní proud

Kořeny tohoto proudu můžeme zjistit až ve středověku Evropy, mezi katolíky a protestanty. Dnes však můžeme ve Spojených státech sledovat tradicionalismus v rurálních a nacionalistických hnutích, zejména v proticizineckých a rasistických, z nichž v reakci na modernismus vzešel fundamentalismus devatenáctého století v jeho typickém severoamerickém pojetí. Dnes do tohoto proudu patří ti, kteří uctívají podobu amerického maloměsta, religiózní Ameriky, mezi lety 1890 až 1930. Tato podoba je mytickým obrazem, charakterizujícím staré dobré tradiční americké způsoby.⁸⁵

5.2.2 Modernistický kulturní proud

Jeho vznik lze pozorovat koncem renesančního období v Evropě a odtud se postupně šířil do jejích kolonií. Ve své podstatě můžeme chápat modernismus jako zavržení autoritativních náboženských a politických vlád. Kořeny má tento proud mezi obchodníky, střední vrstvou a dalšími, jež se podíleli na utváření podoby dnešní ekonomiky. S tímto proudem je spojen vznik moderních armád, států, vědeckých, technologických a intelektuálních komunit. Dnešní severoamerický modernismus, který má počátky ve dvacátých letech minulého století, je považován za pozdní fázi

⁸³ Tamtéž, s. 326

⁸⁴ Tamtéž, s. 326

⁸⁵ Tamtéž, s. 326

modernismu, která navázala na evropský intelektualismus a americký urbanismus devatenáctého století. Do tohoto proudu patří konzervativci a liberálové.⁸⁶

5.2.3 Transmodernistický kulturní proud

Z části má tento kulturní proud původ v esoterických a spirituálních hnutích, které mají svůj počátek v renesanci a plynule pokračují dodnes. Myšlenky tohoto proudu jsou rozšířeny ve spisech intelektuálů, v hnutí New Age, v ekologickém hnutí, v humanistické a transpersonální psychologii. Vývoj tohoto proudu datuje Paul H. Ray od šedesátých let minulého století. Lidé, patřící do tohoto kulturního proudu, ztrácejí víru v prvky moderního světa. Tento názor je „*předvojem a subjektem změny*“, jak píše Paul H. Ray ve svém článku *Vznik integrální kultury*.⁸⁷

5.3 Kulturně kreativní

Jak jsem již zmínil, tento pojem používá Paul H. Ray pro lidi patřící do integrální kultury. Je to především proto, že se jedná o lidi, kteří mají bohaté nápady, kterými obohacují kulturu a nacházejí se v čele kulturních změn. Avšak i mezi kulturními kreatívci jsou dvě pomyslné skupiny lidí. Jedni, asi 10,6% populace USA tvoří jádro kulturních kreativců. Zajímají se především o rozvoj osobnosti, psychologii, spirituální život, milují poznávání cizích zemí, zapojují se do společenského dění, zabývají se genderovými tématy a snaží se silně prosazovat ekologickou udržitelnost. Druzí, asi 13% populace USA, vyznávají hodnoty týkající se životního prostředí a zaměřují se na sociální otázky současnosti. Spiritualita a osobnostní rozvoj je zajímavá o něco méně, než první zmíněnou skupinu.⁸⁸

Jak zmiňuje Ray, tato nová subkultura si vytváří nový přístup ke světu. „*Syntetizuje nový soubor konceptů pro nahlížení světa: ekologický a spirituální světový názor*.“⁸⁹ Kulturní kreativci se navracejí k duchovní praxi a vytvářejí nový soubor technik duchovního rozvoje.⁹⁰

⁸⁶ RAY, P. H. Vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 326–327

⁸⁷ RAY, P. H. Vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 327

⁸⁸ Tamtéž, s. 328

⁸⁹ Tamtéž, s. 329

⁹⁰ Tamtéž, s. 329

Pokud vznikne nová kultura, je to proto, že se snaží reagovat na problémy své doby. Pokud se podíváme na stav současného světa, zjistíme, že modernismus na některé problémy není schopen podat uspokojivá řešení. Proto vzniká nové společenské hnutí, jež formuje obrysy nového světa.⁹¹ A ať už nás čeká budoucnost jakákoliv, kulturně kreativní lidé ji nevidí pesimisticky, ale věří v dobrý osud lidstva a planety. Věří totiž, že svým osobním přispěním (které zahrnuje i jejich vnitřní osobní rozvoj) mohou pomoci změnit svět k lepšímu.⁹²

Johannes Heimrath a Lara Mallien ve svém článku *Geomancie a vznik integrální kultury*⁹³ upozorňují dle Paula H. Raye na to, že kulturně kreativních lidí je v dnešní době mnoho, avšak nejsou si toho vědomi, a dokonce tito lidé sami sebe nevidí jakou součást nějaké skupiny. Myslí si, že jen oni sami a jejich nejbližší přátelé mají společné myšlenky a hodnoty. Proto například nemáme příležitost vidět tyto myšlenky zastoupené v současné politice.⁹⁴

5.4 Budoucnost integrální kultury a geomancie

Peter F. Strauss ve své stati *Rozmlouvat se světem*⁹⁵ upozorňuje na to, že lidí v rámci integrální kultury, kteří se zabývají geomancí, je sice menšina, avšak nemělo by docházet k podceňování jejího vlivu, neboť i v dějinách, jak se ukázalo, i menšiny měly vliv na dobové události. Integrální kultura se zabývá spirituálními otázkami, vztahem k přírodě a k živým organismům a do budoucna bude pro záchranu Země potřeba, aby lidé začali nově chápat a vnímat svoji planetu. Strauss doslova píše: „*Teprve až si znovu vytvoříme jiný vztah k útvaru, který byl před pěti tisíci lety uctíván jako velká matka, přestaneme považovat Zemi za objekt*

⁹¹ Tamtéž, s. 330

⁹² HEIMRATH, J. a MALLIEN, L. Geomancie a integrální kultura. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 344

⁹³ HEIMRATH, Johannes, MALLIEN, Lara. Geomancie a vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2003, s. 116–127

⁹⁴ Tamtéž, s. 122

⁹⁵ STRAUSS, F., Peter. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 121

vykořisťování nebo za skládku odpadků.“⁹⁶ A proto Strauss vidí smysl v lidech, kteří se zabývají geomancí, protože je právě na nich, aby takovýto pohled na Zemi vnesli do vývoje budoucí kultury.⁹⁷

Avšak úspěch snažení těchto lidí prověří jen budoucnost. Bude třeba změnit vědomí lidstva a životní styl. Sám autor patří k těm, jež chtějí takovou změnu přivodit. Svou vlastní uměleckou prací se k tomu snaží přispět a věří, že brzy vzroste množství lidí, kteří chtějí to samé. Věří, že budoucnost bude utvářena lepším vztahem člověka k vesmíru, toho, co jest nahoře a dole, toho, co je mužské a ženské, jin a jang.⁹⁸

⁹⁶ Tamtéž, s. 121

⁹⁷ Tamtéž, s. 121

⁹⁸ Tamtéž, s. 121

6 OSOBNOST MARKO POGAČNIKA

Marko Pogačnik se narodil v roce 1944 ve městě Kranj ve Slovinsku. V roce 1967 absolvoval jako sochař Akademii výtvarných umění v Lublani. Nyní žije s manželkou Marikou v městě Šempas. Má tři dcery a pět vnoučat.⁹⁹

V letech 1965 až 1971 působil jako člen mezinárodní umělecké skupiny zvané OHO, která se zabývala konceptuálním uměním a land-artem.¹⁰⁰ Založil ji s básníkem Iztokem Geisterem. Tato skupina se pokoušela svým uměním o změnu principů, o které se moderní kultura, jež je antropocentricky orientována, opírá. Snažili se o změnu pohledu lidí na svět kolem nás, který by byl oproštěn od lidských projekcí. V té době se však tvorba Marka Pogačnika a skupiny OHO omezovala zatím pouze na oblast umění.¹⁰¹ V osmdesátých letech vystavovala tato skupina své umění například v New Yorku, či Mnichově. Nyní je sbírka většiny děl skupiny OHO umístěna v muzeu moderního umění v Lublani.¹⁰²

V roce 1971 založil spolu s rodinou a přáteli uměleckou komunitu a duchovní centrum s názvem „Šempaská rodina“ ve slovinském městě Šempas, které leží severně od Terstu. S manželkou Marikou a přáteli se rozhodli přestěhovat z měst na venkov. Usídlili se v opuštěném statku v údolí Vipavy. Chtěli zde vědomě a láskyplně komunikovat s přírodou a se Zemí. Vedli si vlastní zemědělský podnik, pracovali se zvířaty. Snažili se o skloubení umění s každodenní prací na statku. Tento způsob života nazývali „umění života“.¹⁰³

V této době neměli žádnou zkušenost s existencí jevů jemnohmotném světě, ale byli přesvědčeni o jejich existenci. Marko Pogačnik v knize *Elementární bytosti* popisuje své zkušenosti, kdy v noci se ženou a přáteli celé hodiny bušili do bubínku, aby s tímto neznámým světem navázali kontakt.^{104,105}

⁹⁹ POGAČNIK, M. *Marko Pogačnik – About Me* [online]. [cit. 2009-05-20]. Dostupné z: <<http://www.markopogacnik.com/about.html>>, vl. překlad.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ POGAČNIK, M. *Elementární bytosti*. Praha: Dobra & Fontána, 1999, s. 7

¹⁰² POGAČNIK, M. *Marko Pogačnik – About Me* [online]. [cit. 2009-05-20]. Dostupné z: <<http://www.markopogacnik.com/about.html>>, vl. překlad.

¹⁰³ POGAČNIK, M. *Elementární bytosti*. Praha: Dobra & Fontána, 1999, s. 6

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 7

¹⁰⁵ Bubnování s určitým počtem úderů za sekundu dokáže aktivovat mozek na určité vlnové délce, čehož využívali například už Eskymáci, severoameričtí indiáni, australští Aboridžinci či Afričané. Tyto etnika věřili, že

Tato komunita existovala až do roku 1979 a vystavovala například na Trigonu v Rakousku ve Štýrském Hradci (1977) nebo v Itálii na Benátském bienále (1978). Po rozpuštění této skupiny zůstal Marko Pogačnik s rodinou dále na statku a se svou sochařskou tvorbou se více soustředil na krajinu. Vyvinul přitom své umění litopunktur. Naučil se také vnímat jemnohmotné toky energie a záření, které vycházejí ze Země. K tomu využíval radiestezických pomůcek, jako je například kyvadlo nebo virgule. V místech, kde rozpoznal narušený energetický tok, vztyčil litopunkturní kámen, který by měl mít podobný účinek jako akupunkturní jehla v lidském těle. V této době Marko Pogačnik začal opatřovat litopunkturní kameny *kosmogramy*¹⁰⁶, které mají za úkol léčebný proces podpořit tím, že přitahují určité kosmické síly.¹⁰⁷ Metodu, kdy takto umísťuje do krajiny kamenné stély, nazývá autor *litopunktura*.

V Německu vyučuje ve *Škole pro geomantii – Hagia Chora* a v mnoha zemích celého světa pořádá kurzy holistické ekologie, geomancie a osobního rozvoje. Pracuje také jako poradce pro problematiku urbanistického rozvoje a designu krajiny. Je tvůrcem oficiálního státního znaku a vlajky Slovinské republiky.¹⁰⁸

Marko Pogačnik je autorem několika publikací, které se zabývají geomancí a vztahem člověka k přírodě. V anglickém jazyce byly vydány nakladatelstvím Findhorn ve Skotsku tyto knihy: *Nature Spirits and Elemental Beings* (1996), *Healing the Heart of the Earth* (1998), *Christ Power and the Earth Goddess* (1999), *Earth Changes, Human Destiny* (2000), *The Daughter of Gaia* (2001).

Knihy, které byly vydané v Čechách nakladatelstvím Dobra: *Elementární bytosti* (1999), *Škola geomantie* (2000), *Cesty léčení Země* (2000), *Systémy Země a síla Kristova* (2001), vydavatelstvím Alman: *Proměny Země a osud lidstva* (2003).

bubnováním lze navodit stav extaze a komunikovat s jinými světy. In: ZELENÝ-ATAPANA, M. *Malá encyklopedie šamanismu*. Praha: Libri, 2007, s. 24–25

¹⁰⁶ Kosmogram = ornamentální reliéf, který je vytesán přímo do litopunkturního kamene, či je vytvořen na bronzové desce.

¹⁰⁷ POGAČNIK, M. *Elementární bytosti*. Praha: Dobra & Fontána, 1999, s. 8

¹⁰⁸ TAJBOŠ, Jan. *Posvátná místa Přírody*. Praha: Fontána, 2007

V těchto knihách je možné si povšimnout vlivu učení Rudolfa Steinera, zakladatele antroposofie¹⁰⁹. Pogačnik od něj přejímá některé pojmy a vysvětlení jevů v duchovní oblasti.

¹⁰⁹ z řeckého *anthrōpos* = člověk a *sofia* = moudrost. Antroposofie je duchovní nauka založená Rudolfem Steinerem. Toto učení vychází z teosofie a nabízí mystický vhled do podstaty člověka, přírody a duchovního světa. Antroposofie má v člověku probouzet schopnosti, které mu jsou předurčené, ale jejich získání není už člověku automaticky dáno. Antroposofické učení říká, že člověk se skládá z těla, duše a ducha. Z antroposofie je dnes odvozena například waldorská pedagogika, antroposofické lékařství, biologickodynamické zemědělství. Základem antroposofie je duchovní věda, jenž je rozdílná od dnešních materiálních věd tím, že vychází z poznání duchovního světa, nikoli materialistického. (Zdroj: HRADIL, R. (ed.). *Průvodce českou antroposofií*. Hranice: Fabula, 2002, s. 12–14)

7 VÍCEDIMENZIONALITA VNÍMANÉ SKUTEČNOSTI

Podle Petera F. Strausse dnes pravděpodobně neexistují žádná objektivní kritéria pro popsání různých duchovních úrovní. Tudíž jakýkoli popis zůstává u subjektivních pojmenování a dojmů, jež lze těžko srovnávat. Je třeba systemizace a jisté jazykové úpravy při popisech duchovního světa, aby došlo k nějakému pokroku. Protože moderní věda se díky svému vývoji stala praktickým nástrojem k uchopování vnější skutečnosti, těžko se jejím prostřednictvím roviny duchovního světa popisují. Avšak je dle Straussova názoru je důležité, abychom se ve svém dnešním školeném myšlení zabývali fenomény duchovního světa a uvědomili si, že nejde o něco, co je mimo nás, ale že se jedná o aspekt viditelného světa.¹¹⁰

S tímto souvisí i názor Faltera, který upozorňuje na to, že je třeba pochopit, že jiný svět není v časovém, či v prostorovém rozměru prodloužením nebo protikladem předmětné reality, ale jakousi výsečí a zvláštním případem skutečnosti obrazů, jež ji z různých stran obklopují.¹¹¹

7.1 Vícedimenzionalita v ostatních kulturách

K tomu, aby mohlo být pojednáváno o geomancii, je třeba nahlédnout na jiný druh prostoru, než dnes většina lidí vnímá jako svůj životní prostor. Jedná se rozšířenou úroveň reality, než jak je pojmána dnešním vědeckým paradigmatem. V rámci trojdimenzionálního prostoru se jedná o jakousi jeho další dimenzi.

Od nepaměti je mezi lidmi utvářena představa o jiném prostoru, jiném světě. V každém náboženství lze nalézt představu světa, který je za hranicí smyslových zkušeností člověka, ať už se jednalo o svět, kam vstupuje člověk po své smrti, nebo svět, který je možno navštívit prostřednictvím hluboké meditace, ve stavu transu, či po použití psychotropních látek, jako jsou například různé houbičky, nebo kaktus peyotl.¹¹²

Jedním z častých pojetí vícedimenzionality bývá pojetí tzv. „tří světů“, které se objevuje například u tibetského buddhismu, indického hinduismu, íránského a středoasijského

¹¹⁰ STRAUSS, F. P. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 116

¹¹¹ FALTER, R. Geomancie – stará tradice?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 128

¹¹² STRAUSS, F. P. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 110–116

súfismu, hebrejské kabaly a keltské mytologie. V tomto pojetí má skutečnost tři úrovně, jenž jsou také zároveň třemi fázemi tvůrčího procesu, třemi úrovněmi lidského bytí a lidského vědomí. Carl Gustav Jung pro tento koncept používá pojmenování *unus mundus*, což v překladu z latiny znamená sice jeden svět, ale na tomto pojmu se Jung snaží poukázat na propojení těla a duše.¹¹³

Dnes je znalost provázanosti lidské psychiky a těla obecně přijímaná a i nemateriální představa jiného prostoru, než ve kterém lidé žijí, se začíná promítat do celkového myšlení společnosti. O tom svědčí například vzrůstající obliba produktů a služeb feng-shui,¹¹⁴ kdy si lidé na radu mistra feng-shui nechají přestavět zahradu, dům, či byt na základě neviditelného proudění energie prostorem, pro lepší pocit z tohoto místa, které jim má přinášet radost, štěstí a úspěch.

I Marko Pogačnik přijímá představu vícedimenzionálního prostoru a v jeho knihách lze nalézt popis a vysvětlení této jiné reality, než jsou lidé zvyklí vnímat svými pěti smysly. Tento popis se nijak výrazně neliší od konceptů „tří světů“ jiných kultur. Snad si jen lze povšimnout vlivu antroposofického učení Rudolfa Steinera, tak jako u jiných německých geomantů.

7.2 Odcizení člověka od přírody

S představou jiného neviditelného prostoru, je někdy spojováno i odcizení člověka od přírody, který si neuvědomuje jiné dimenze než ty, které vnímá svými smysly. V dnešní době píše o tomto odcizení mnoho autorů. Je možné se dočíst o využívání přírodních zdrojů člověkem takovým způsobem, jakoby se vůbec nezamýšlel nad jejich vyčerpáním, či vedlejším efektem jejich získávání a tyto zdroje považoval za neomezené.

V historii se například Egyptané domnívali, že příroda je částí mytického světa, kterému byla přisuzována skutečná existence. A nejen Egyptané, ale celkově lidé archaických společností žili až do středověku v prostředí, které pro ně bylo mytické, posvátné a obestřené magií. Lidé projevovali svou úctu například stromům, hájům, pramenům, řekám, kamenům,

¹¹³ BISCHOF, M. Divočina a divokost / Naše existence ve třech světech. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2003, s. 122

¹¹⁴ PÜRNER, J. Geomancie dnes?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 236–237

polím, údolím a kopcům.¹¹⁵ Ve středověku bylo toto dáno především tím, že člověk ještě nebyl z přírody „vytržen“, ale do určité míry s ní splýval. Neuvědomoval si odlišnost své kultury od přírody. Dokladem toho jsou například středověké soudní procesy proti krysám, kobyilkám apod. Na přírodu a zvířata se v té době vztahovaly lidské měřítka a zákony.¹¹⁶

Dnešní geomanté si uvědomují, že svět by lidé měli pojímat v jeho celistvosti. Viditelná a neviditelná složka světa je vzájemně provázána, tak jako mysl a tělo člověka. A také na základě představy jiného, neviditelného světa je možné i hlubší propojení a vnímání přírody, krajiny, Země.

Avšak dnešní lidé se již dávno stali vězni svých produktů a úspěchů pouze lidského světa, který je vytvořen z jejich vlastních idejí, kulturních výtvorů a hmotných předmětů. Snad se člověk někdy i domnívá, že přírodu je třeba zlepšovat. Lidské výtvoř jsou mnohdy vůči přírodě nadřazené. Člověk zapomíná, že zdrojem jeho úspěchů a tvořivosti je ono napětí mezi viditelným a neviditelným, mezi materiálním každodenním světem na straně jedné a světem duševně duchovním na straně druhé.¹¹⁷

Pokud se člověk chce přiblížit přírodě, je třeba využít i svého vnitřního, duchovního zraku a jím pozorovat přírodu takovou, jaká je. A toto zření dle dnešních geomantů rozšíří pohled i na ekologické problémy světa, protože pokud se tak stane, nebudou tyto problémy existovat pouze ve světě hmoty, ale i na jiné úrovni reality, o kterou je potřeba také pečovat a chránit ji. Zde lze nalézt i jeden ze smyslů geomancie, která svými zásahy do neviditelných úrovní věří, že pozitivní změny se projeví i ve viditelné skutečnosti. Což samozřejmě platí i naopak, že narušená ekologická rovnováha hmatatelného světa je napravitelná zásahem do jejích jemnohmotných příčin v dimenzi neviditelného světa.

I Marko Pogačnik je toho názoru, že příčinou dnešního odcizení je lidské vnímání světa kolem nás. Tento jev vysvětluje Pogačnik tím, že lidské vnímání je formováno lidským vědomím, které bylo v průběhu svého vývoje ovlivněno především naší kulturou. A když je dnes v rámci současné kultury řeč o vnímání, je tím myšleno vnímání smyslové (hmatem, sluchem, čichem, zrakem, chutí). Přitom je ze hry vyřazeno poznávání světa z jeho

¹¹⁵ KVĚT, R. *Duše krajiny*. Praha: Academia, 2003, s. 20

¹¹⁶ STIBRAL, K. *Proč je příroda krásná?*. Praha: Dokořán, 2005, s. 25

¹¹⁷ BISCHOF, M. Divočina a divokost / Naše existence ve třech světech. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2003, s. 78–86

energetické, duchovně a duševní stránky za pomoci lidské intuice, zvýšené senzibility vnitřního zření atd. Tím, že většina lidí využívá svých pět zmíněných smyslů, tak se omezuje pouze na materiální úroveň skutečnosti. Tak vzniká představa trojrozměrného prostoru. Marko Pogačnik nazývá tento prostor *lineárním*, protože tento pojem naznačuje omezení pouze na jeden rozměr skutečnosti a také se představa lineárního prostoru opírá o koncept tří navzájem se křížících linií, jež reprezentují šířku, výšku a hloubku a jsou třeba k určení bodu v prostoru.¹¹⁸

Avšak toto lidské omezení na třírozměrný prostor má dle Pogačnika i svá pozitiva. Díky tomuto mohl člověk během svého vývoje plně rozvinout rozumové schopnosti a dokonale tak rozvinout logické myšlení. Na druhou stranu je díky tomu zajištěna mocenská pozice člověka vůči ostatním stvořením, jak tvrdí Pogačnik.¹¹⁹

Ve své knize *Škola geomancie* nabízí Pogačnik model alternativního pojetí prostoru, kdy v prostorové skutečnosti rozlišuje tři kvalitativně rozdílné oblasti, jež se navzájem prostupují. Jejich členění a popis nebude však v tomto textu rozebírán, jelikož zde pro to není dostatečný prostor a protože by tento popis nepřispěl k objasnění environmentálních aspektů a souvislostí geomancie.

Ostatně, geomancie je dnes disciplínou, která lidi přibližuje k přírodě. Při praktikování geomancie se mění lidské vnímání krajiny, geomant vidí krajinu ve více jejích rovinách a krajina má tak možnost zpětně působit na jeho psychiku a duši. Není to jen záležitost geomantického způsobu vnímání. Pohled na krajinu působí na každého nějakým způsobem a vnímání krajiny vždy bylo a je neopominutelnou součástí života. Dle Radana Květa, který popisuje ve své knize *Duše krajiny* působení krajinného obrazu na duši člověka a jeho psychiku u dávných civilizací (například u Egypťanů), jsou tyto dávné civilizace ve výhodě, jelikož byly schopny krajinu v daném okamžiku vnímat jako úplný celek.¹²⁰ Tak, jak se o to pokouší moderní geomancie.

Ke vnímání jemnohmotných struktur přírody je možné uvést příklad z jednoho Pogačnikova semináře konaného v Praze. Marko Pogačnik zde zmínil, že bytosti v jemnohmotném světě jsou čistou vibrací. Mohou se tedy zjevit pouze za použití lidské

¹¹⁸ POGAČNIK, M. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 11–14

¹¹⁹ Tamtéž, s. 14–15.

¹²⁰ KVĚT, R. *Duše krajiny*. Praha: Academia, 2003, s. 20

imaginace. Člověk by měl popustit uzdu své fantazii. Ke spatření bytostí jemnohmotného světa jim musí dát člověk svou představivost k dispozici, aby mohly získat tvar, říká Pogačnik. Protože, pokud si člověk drží odstup, aby nepropadl své fantazii, nemůže vzniknout žádná komunikace mezi těmito bytostmi a člověkem. Pogačnik mluví o poddání se své fantazii a síle své představivosti. O těchto bytostech, jež lze zviditelnit za pomoci fantazie dodává, že jsou myšlenkami Země a myšlenky žádnou formu, ani tvar nemají. Pouze člověk má tuto kreativní schopnost.¹²¹

Tímto se geomancie stává i prostředkem k rozvinutí lidské schopnosti imaginace a fantazie. A nabízí mu tak možnost získat bližší kontakt s přírodou v jeho prožitcích a představách.

¹²¹ Ranka: *prodej knih* [online]. [2003] [cit. 2009-05-25]. Dostupný z WWW: <http://ini.cz/ranka/knihy/pogacnik_seminar_2.doc>.

8 GEOMANCIE JAKO VĚDA?

8.1 Myšlení, vnímání, realita a nárok geomancie stát se vědou

Pokud geomancie pracuje s jinými světy, které v současném vědeckém paradigmatu nejsou uznávané, vzniká zde prostor pro otázku ohledně vědeckosti geomancie. U mnoha autorů je geomancie nazývána zkušenostní, či empirickou vědou. Jak je to ale s vědeckostí geomancie, by měl nastínit následující text, který je syntézou názorů několika autorů a jejich pojetím toho, co za vědu lze označovat a jak do toho kontextu zapadá, či nezapadá pojetí moderní geomancie.

Pokud se dnes mluví o vědě, je třeba mít na paměti, že pro úspěšné východisko normálního vědeckého výzkumu je do jisté míry jistotou současné vědecké paradigma a v poměrně často nákladných výzkumech se usiluje o nejvyšší soulad mezi pozorováním a teorií. Avšak dnešní paradigma je založeno na materiálně a mechanisticky orientovaném obrazu světa a člověka. To například dokládá i fyzika, která se pokládá za vůdčí vědeckou disciplínu, která předpokládá existenci matematicky formulovaných přírodních zákonů, jež lze aplikovat na všechny fenomény, a dokonce i na fenomény z jiných vědních oborů. Běžné výzkumné metody se zaměřují především na měřitelnost či látkové rozborů. A pokud se mluví o exaktní vědě, jsou tím myšleny vědy přírodní. Jiné obory, jako například psychologie, nebo lingvistika ke svému vědeckému uznání využívají právě metody přírodních věd (např.: statistik). Duchovním vědám je z hlediska přírodních věd často přisuzován znevažovaný status „*Out of order*”. A geomancie se z pohledu současné vědy nemůže o nějaký vědecký status ani ucházet, jelikož používá odlišná základní východiska pro svou práci a také logika a způsob myšlení v geomancii jsou značně rozdílné oproti současné vědě.¹²²

O jiném způsobu myšlení a logice ve svém článku pojednávají Hartmut Lüdelingovi¹²³ a, jako například Falter, uvádějí, že praktikující geomant nemůže pozorovat svět prožitků z vnějšku, ale stává se součástí geomantických prožitků, na rozdíl od exaktního vědce, který je

122 GRUBER, J. Jak skutečná je věda?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 260–262

123 LÜDELINGOVÁ, I., LÜDELING, H. Lze uchopit geomancii slovy?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 139–146

v odstupu od zkoumaného objektu. Při geomancii geomant splyne s místem, vibrací, vzájemným působením pozorovaného a pozorujícího.¹²⁴

Pokud je však zmíněna role pozorovatele experimentu, dostává se do popředí otázka, zda je vůbec možné geomantické prožitky překládat do vědeckých slov. Pokud by se to podařilo, u některých zážitků by byl tento překlad velice komplikovaný. Například jak přeložit do vědecky srozumitelného jazyka zážitek šamana, který se vcítil do těla ptáka a prožil s ním jeho let? Překlad nebude dokonalý tak, jako vlastní prožitek. Vědění ve vědeckém smyslu se totiž omezuje na malou část z celkové kosmické podívané, jež lze vyjádřit v jazyku, slovech, číslech a vzorcích. Znamení Země jsou však zjevována prostřednictvím symbolů, obrazů, pocitů, pachů, orákul a překládat je do slov, tzn. přenést je z jedné hemisféry do druhé, znamená, že v tomto překladu může dojít k nepřesnostem a řadě chyb. Bohužel, jak píše Lüdelingovi, v dnešní době je podporován takový styl vědění, kdy je už od útlého věku dětem definován tento svět prostřednictvím rozumu a logiky. V důsledku toho je rozvíjena zmíněná specializace místo celostního přístupu myšlení.¹²⁵ Takového názoru je i Marko Pogačnik, který říká, že rozumové vzory jsou nám jako systémy předkládány již od narození a v důsledku toho vnímáme svět kolem jako jednotný. Tato rozumová úroveň člověka je dána civilizačně. To se může projevit například v tom, že východní kultury mohou vnímat stejné kvality jinak než západní kultury.¹²⁶

Gesine Stöckerová rovněž píše o společnosti, která je utvářena především racionálním, na výkon zaměřeným myšlením, ale tuší, že tato společnost stojí na počátku přechodu od racionálně-mentálního k integrálnímu myšlení, které pojímá jako poznání pospolitosti, vzájemného prolínání se světem a společností. Je důležité uvědomit si spojení člověka – země – světa tak, aby toto uvědomění přijali i lidé, kteří se nezabývají geomancí na individuální či společenské rovině.¹²⁷

124 LÜDELINGOVÁ, I., LÜDELING, Hartmut. Lze uchopit geomancii slovy?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 139–146

125 STOCKER, G. Vše je život. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 147–150

126 POGAČNIK, M. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 81

127 KIRCHHOF, J. Trhlina v realitě: Existuje věda jiného světa?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 285–290

8.2 Věda jako abstrakce, realita, jako život

Jedním z problémů v dnešní době je dle většiny autorů píšící o geomancii to, že k výkladu reality každý používá především svého rozumu a logiky, jak již bylo uvedeno. Avšak jak skutečná je tato realita?

Na tuto otázku si v článku *Trhlina v realitě* snaží odpovědět Jochen Kirchhof, který dospívá k závěru, že popsat objektivní realitu, či pouze definovat, co doopravdy realita je, je nemožné. Nelze dle něj určit abstraktně–teoreticky, co skutečnost skutečně je. Lidé jsou totiž integrálními částmi Země, která je přesahuje a Země jako celek se každému z lidí ukazuje jen jako úzký výřez. Člověk nemůže vystoupit ze své skutečnosti a pozorovat ji z venku. Lidé jsou totiž spjatí se svou skutečností, se svým prožíváním. A dle Kirchhofa se přírodní vědy, které nazývá redukcionistické, snaží ze všeho vnitřního udělat vnější, i když to nelze, protože i vědci jsou lidé, konkrétní postavy, a ne žádní duchové, kteří jsou vně skutečnosti.¹²⁸

A pokud se člověk podívá na vývoj novověké vědy, kde je primární ve vědě fyzika, všimne si, že mezi živou skutečností, tedy životem a vědou vzniká čím dál tím větší propast. Věda se vyjadřuje v abstraktních pojmech a jedna abstrakce střídá druhou. Erwin Chargaff, o kterém píše Kirchhof, tuto vysokou míru abstrakce vědy nazývá ztrátou reality. *“Věda je abstrakce. Realita je život.”*¹²⁹

Proto je třeba nejdříve nahlédnout na to, že život je něčím jiným než abstrakcí a realita života je s abstrakcí vědy neslučitelná. To je zásadním předpokladem k tomu, aby bylo možné se zabývat otázkou, zda může existovat věda o jiných světech a nadsmyslnu. Pokud je tedy abstrakcionismus u dnešních přírodních věd v opozici vůči skutečnosti a životu, není dle Kirchhofa možné, aby se věda ve své dnešní podobě stala spojnicí k nadsmyslové zkušenosti.¹³⁰

Jistým řešením by mohl být vznik vědy nové. O geomancii jako nové vědě mluví například Reinhard Falter, který říká, že by se mohla geomancie stát vědou, avšak odlišnou, než je dnešní věda. Takovou vědu nazývá Falter vědou významovou. Ve významové vědě se pozorování přírody neověřuje z hlediska kauzálních propojení, ale z hlediska významu, z

128 KIRCHHOF, J. Trhlina v realitě: Existuje věda jiného světa?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 285–290

129 Tamtéž, s. 288

130 Tamtéž, s. 288

hlediska „*dějového smyslu*.“¹³¹ Na rozdíl od kauzální vědy, jenž se zaměřuje na věci, významová věda se zaměřuje na kvality, charaktery a atmosféry, které nelze poznat zvenčí, jelikož pozorovatel je v nich již zahrnut. Avšak z hlediska kauzální vědy se toto jeví jako nevědecký a příliš subjektivní přístup. Zde však autoři jako je například Falter a Kirchhof protiargumentují potřebou si uvědomit „*že přírodovědecké vědění o věcech je pouze mezním případem vědění o skutečnosti*“.¹³² K tomu, aby byla brána geomancie vážně, bylo by třeba uznat živost Země a existence jiného světa, tak jako tato dvě kritéria uznávají dnešní geomanté.

Z tohoto předpokladu vychází nové názory na skutečnost, na otázky po její povaze a možnostech jejího zkoumání.

Vzhledem k tomu, že západní věda nevidí jiné roviny skutečnosti, má to za následek jednostrannost naší kultury. A proto se zhruba v posledních sto letech snaží horní vrstva západní společnosti nalézt vhodné kompenzační prostředky z Východu, ale ani to není řešením této jednostrannosti.¹³³

Přebírané východní nauky jsou často v západní civilizaci vnímány jako cosi esoterického. Snad i proto vznikla škola geomancie *Hagia Chora*, která se stala domovinou pro ty, jež se chtějí vymanit z onoho esoterického ghetta a při praktikování geomancie se pokoušejí uplatňovat prvky vědeckosti, kritického diskurzu.¹³⁴

Avšak vytvoření nové vědy, kde by měla geomancie své právoplatné místo, není úplně tak jednoduché. Je to dáno tím, že dnešní vládnoucí paradigma je v každém z nás zakořeněno a jeho vliv je tak silný, že si to snad ani neuvědomujeme. I kdyby se někdo s vervou a odhodláním pustil do boje proti současnému redukcionistickému paradigmatu, bylo by to podle Gruberové pravděpodobně zbytečné plýtvání silami. Protože pokud se zmíněné začlenění geomancie do vědy uskuteční, což sebou ponese i změnu vědeckého paradigmatu, neuskuteční se tak na základě boje, či diskuze, ale naprosto samo od sebe, protože současná

131 FALTER, R. Geomancie – stará tradice?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 122

132 Tamtéž, s. 122

¹³³ Tamtéž, s. 122

¹³⁴ Tamtéž, s. 124.

věda svými přesnějšími a speciálnějšími výzkumy dospěje k hranicím současného určujícího paradigmatu a samovolně je překročí.¹³⁵

To je podmínka, která by umožnila začlenění dnešní geomancie do vědy. Avšak dnes je třeba přistupovat k řešení například ekologických otázek z různých pozic. Například Václav Cílek si je také vědom toho, že přírodovědci jsou zaměřeni pouze na příliš specializovaný okruh svého bádání a je třeba rozvinout dialog i s jinými, dnes nevědními disciplínami. Skutečné problémy světa je dle něj možné řešit na rozhraní mezi racionální vědou, moudrostí a spiritualitou.¹³⁶

Věda by se měla dle Johna Michella vyvinout tak, aby jejím hlavním zájmem bylo utvoření harmonických vztahů mezi člověkem a světem ve kterém žije. Je přesvědčen, že kdysi takovéto učení existovalo a to, co z něho zbylo dnes, je možné spatřit ve feng-shui a evropské geomancii.¹³⁷

Jiný názor můžeme spatřovat například u Strausse, který spatřuje v geomancii spíše umění, nežli vědeckou disciplínu. Myslí tak proto, že umění do sebe integruje jak radiestezii, tak geomancii. Kdežto ve vědě je každá disciplína příliš úzce zaměřena, což dokládá na příkladu toho, že molekulární biologové se nemohou dorozumět s kolegy sousední disciplíny, jelikož ti používají jiný pojmový aparát. To nese za následek diferenciaci vědy a vznik nových disciplín, jež jsou úzce zaměřeny, ale celkové zorné pole se těmito disciplínám vytrácí. Avšak věří, že se podaří syntetizovat spirituální, umělecké a vědecké světové názory v dnešní integrální kultuře. Jedině to je totiž smysluplná cesta k dostání se ze slepé uličky jednostranně orientovaného pozitivisticky-materialistického myšlení a vytvoření nových perspektiv pro současné století.¹³⁸

¹³⁵ GRUBER, J. Jak skutečná je věda?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 262–263

¹³⁶ CÍLEK, V. *Krajiny vnitřní a vnější*. Praha: Dokořán, 2002, s. 131

¹³⁷ BISCHOF, M. Znovuobjevení geomancie. In: ZEMÁNEK, J. *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 56–57

¹³⁸ STRAUSS, P. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 116–119

9 ŠIRŠÍ ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKTY A SOUVISLOSTI GEOMANCIE V TVORBĚ MARKO POGAČNIKA

V předešlém textu se čtenář mohl seznámit s tím, co vše lze zahrnout do pojmu geomancie, jaký byl historický vývoj geomancie a co může považovat za geomancii. Avšak v dnešní době mnozí geomanté mluví o geomancii jako o způsobu „léčení Země“. Jak si ale toto léčení představit? Jde o skupiny geomantů s ekologickým cítěním a tendencemi ochraňovat přírodu? Do jisté míry by odpověď mohla znít ano. Avšak představa, že moderní geomanté patří mezi ekologické aktivisty, jež pomáhají zachránit planetu všemožnými způsoby od sázení stromů po zachraňování velryb, není správná. Ono geomantické „léčení Země“ není prvotně zaměřeno na řešení viditelných ekologických problémů, ale jejich hlubších příčin. Toto léčení není antropocentricky orientováno, ale je především určeno samotné Zemi.

Marko Pogačnik o „léčení Země“ hovoří jako o vzájemné komunikaci člověka s přírodou. K tomu, aby tato komunikace mohla probíhat, je zapotřebí zvláštního jazyka. V katalogu pro výstavu „Řeč Kosmogramů“, která proběhla v roce 2002 v Galerii Jaroslava Frágnera, Marko Pogačnik píše: „*Co myslím pojmem „léčení Země“? Mám na mysli to, že všechny lidské bytosti musí převzít odpovědnost za zranění způsobná přírodě a krajině moderní civilizací, a to nejen ve fyzické, ale také v éterické, emocionální a duševní rovině. Ale je tu problém. My jsme schopni vidět a zaměřit ty škody, jež byly způsobeny v rovině fyzické. Moderní ekologie zase rozvinula možnost výborně působit v rovině biologického terénu, ale abychom byli schopni dotknout se jemných a neviditelných rovin přírody, potřebujeme jiný druh jazyka, jazyka, který nefunguje pouze mezi lidmi, ale kterému může porozumět také příroda.*“¹³⁹ Dále Pogačnik dodává, že pokud lidé nenaleznou a nebudou takovýto jazyk používat, není možné, aby probíhal nějaký léčebný proces, který by působil jak na přírodu, tak na lidi. Ale bude zde existovat pouze ovlivňování přírody z vnějšku. K tomu, aby Marko Pogačnik mohl komunikovat s přírodou, začal používat geomancii jako způsob, jak číst mnohorozměrnost přírody, tak jako to například činí feng-shui a také rozvinul „jazyk kosmogramů“.¹⁴⁰ Použitím *kosmogramů* se bude tato práce zabývat v následujícím oddíle.

¹³⁹ TAJBOŠ, J. *Posvátná místa Přírody*. Praha: Fontána, 2007, s. 17–18

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 18

V procesu „léčení Země“ a vzájemné komunikace s přírodou je zásadní také předpoklad, že geomanté vnímají Zemi jako živý organismus. Mnoho z geomantických autorů dnes žije životem, který je spjat s přírodou.

Například jedni z hlavních představitelů geomantické scény a zakladatelé školy pro geomancii *Hagia Chora* Johannes Heimrath se svou ženou Larou Mallien žijí komunitním způsobem života v malé vesničce Klaine Jasedow v Německu. Tato komunita se stala důležitým ohniskem ekologických, sociálních i ekonomických aktivit a projektů a to nejen na území Německa, ale i v širším evropském kontextu. Do způsobu jejich života a nesnází spojených například s praktikováním ekologického zemědělství je možné nahlédnout prostřednictvím celovečerního filmu *Die Siedler am Arsch der Welt (Osadníci v zadku světa)*.

141

Zda má geomancie přímý či nepřímý vliv na environmentální citění a konání lidí, kteří se jí zabývají, to je jedna z otázek, kterou by měl následující text odhalit a předložit takové informace týkající se geomancie, na jejichž základech je možné posoudit její jednotlivé environmentální aspekty a nahlédnout do jednotlivých environmentálních souvislostí geomancie.

Než se však tento text bude zabývat jednotlivými body geomancie souvisejícími s environmentální tematikou, je třeba zmínit, že z pohledu humanitně-environmentálně zaměřeného člověka se celé téma geomancie zdá být prodchnuto environmentálními myšlenkami. Avšak v některých geomantických textech se může zdát, že lze jen stěží najít aspoň zmínku, která by s environmentální tematikou nějak souvisela. Opak je pravdou. Geomanté, tak jako dnešní ekologické hnutí mají stejný záměr. Zachovat planetu Zemi a život na ní v nenarušené podobě, co nejdéle to bude možné. Jen u popisu některých geomantických projektů a léčení Země by čtenář mohl marně hledat podrobné informace, jenž souvisí s konkrétním environmentálním problémem v materializovaném světě. Místo toho je čtenáři předložen popis problému z pohledu jemnohmotných rovin, aspoň v knihách Marka Pogačnika. Protože ekologické problémy dnešního světa mají z pohledu geomancie své hlubší souvislosti a příčiny a prostřednictvím geomancie je možné pracovat na odstranění těchto příčin.

¹⁴¹ *Pozvánka na přednášku Čas na proměnu* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.malvern.cz/download/Heimrath.pdf>>; *Klein Jasedow Familie: Aktuelles* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.kleinjasedow-familie.de>>.

9.1 Podoba geomantické práce Marko Pogačnika

Až do této doby bylo o geomancii psáno v její teoretické rovině, avšak v textu chybí část, která by se věnovala praktickému popisu práce. A tak se mohou vynořit otázky jako například: jak doopravdy vypadá praktikování geomancie? Jsou ke geomantické práci potřeba zvláštní pomůcky? Může geomancii provádět jednotlivec nebo se vždy jedná o skupinovou záležitost?

Následující příklady by měly posloužit čtenáři k utvoření představy o praktické podobě geomantické práce u Marka Pogačnika.

Jak bylo v kapitole o osobnosti Marka Pogačnika zmíněno, s prvními kroky ke geomancii začínal jako sochař a umělec za pomoci koncepčního umění, performancí a land-artu. Pokoušel se o odhalení nového pohledu na svět, kterým by ostatním umožnil takové vnímání světa, které by bylo oprostěno od lidských projekcí. I když neměl zkušenost s neviditelnými úrovněmi přírody, byl intuitivně přesvědčen, že existují. Netrvalo dlouho a Marko Pogačnik začal postupně získávat cit a zkušenosti pro vnímání jemnohmotných úrovní přírody.¹⁴² Jeho současná geomantická tvorba je zajímavá především v tom, že je spjata s uměleckým vyjadřováním. Toto jeho vyjadřování například prostřednictvím litopunktur a kosmogramů bezprostředně navazuje na jeho počáteční umělecké projekty.¹⁴³

Cit pro vnímání jemnohmotných úrovní přírody se u něj časem rozvíjel. Proto ze začátku Marko Pogačnik používal ke geomancii radiestezických pomůcek, především virgule. I dnes je mnoho geomantů spojováno s prací s virguli. Avšak Marko Pogačnik virguli téměř po dvanácti letech používání odložil. Jedním z důvodů bylo uvědomění si, že v krajině existuje více energetických rovin skutečnosti a ne všechny jdou vnímat virguli. Dalším důvodem bylo jeho přesvědčení, že radiestezické pomůcky jsou pouhou pomůckou, jakousi berličkou, v geomantické práci. A tak začal využívat citlivosti svých vlastních rukou, kterými dokáže různá záření vycítit. Stačí, když ruce přiloží na místo, které potřebuje diagnostikovat, a ty se začnou samy od sebe pohybovat dle vibrací zkoumaného místa. Podle zákonitostí, které touto praxí vypožoroval, usuzuje na jednotlivé fenomény v daném místě krajiny.¹⁴⁴

¹⁴² POGAČNIK, M. *Elementární bytosti*. Praha: Dobra & Fontána, 1999, s. 7–13

¹⁴³ ZEMÁNEK, J. *Kosmologie Marko Pogačnika* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.zlutejslon.cz/zemanek.doc>>

¹⁴⁴ POGAČNIK, M. *Elementární bytosti*. Praha: Dobra & Fontána, 1999, s. 6–7

Z výše uvedených skutečností jde vidět, že k získávání informací v geomantické činnosti není potřeba speciálních pomůcek, i když se dnes můžeme setkat s geomanty, kteří využívají například virguli, kyvadlo a jiné nástroje.

I když Marko Pogačnik v současné době téměř žádné pomůcky k vnímání jemnohmotných úrovní přírody v podstatě nepoužívá, najdou se případy, kdy přímo k práci použije například kamene. V tomto případě se však jedná o nástroj k vyřešení nějakého vzniklého problému na jemnohmotné úrovni přírody. K těmto nástrojům patří například kamenné stély, které používá ve své technice litopunktury, bronzové desky s kosmogramy, které používá na místech, kde by bylo zasazení kamene obtížné a dále využívá různých věcí, jako jsou například malé kamínky, které nosí Marko Pogačnik stále u sebe.

Lidé, kteří se setkali s některými Pogačnikovými projekty, třeba v Praze v botanické a zoologické zahradě, mohou nabýt dojmů, že proces jeho práce spočívá v zasazování kamenných stél do země. Avšak k různým účelům Pogačnik používá i zmíněné malé kamínky.

O takovém využití kamínků se lze dočíst v Pogačnikově knize *Elementární bytosti*. Zde píše o přenášení elementárních bytostí¹⁴⁵ prostřednictvím kamínků. Následující příklad je ukázkou toho, jak může vypadat geomantický zásah a jak Pogačnik využívá kamínků k práci se světem elementárních bytostí.

Jednou v únoru byl Pogačnik požádán, zda by se nepodíval na stav lípy, která byla na dvoře jednoho hostince v Lublani. Rodina, která vlastnila hostinec, chtěla nechat lípu porazit, protože se bála, že její větve poškodí střechy okolních domů. Avšak hostinská, která měla v rodině hlavní slovo, si netroufala dát svolení k pokácení, neboť se obávala, že by tento čin

¹⁴⁵ podle Marka Pogačnika se jedná o neviditelné bytosti, které existují na dvou rovinách bytí (citové a vitálně energetické) a jejich tělo není materializováno jako u člověka, ale má podobu silového víru, jenž vibruje na vitálně energetické rovině. Tyto bytosti mají rovněž vědomí, které sídlí na emocionální úrovni a ne na úrovni mentální, jako u člověka. Díky tomu člověk nemůže tyto bytosti postihnout myšlenkami, ale prostřednictvím svých citů.

Marko Pogačnik říká, že tyto bytosti znají všichni například z pohádek o skřítcích, vodních žínkách, ohnivácích, vílách. Těmto bytostem Pogačnik přisuzuje oblast jejich působení, dle čtyř elementů – zemi, vodě, vzduchu a ohni.

Již před Pogačnikem o elementárních bytostech psal Paracelsus ve své knize *Von den Nymphen, Sylphen, Pygmäen und Salamander und den übrigen Geistern* (Nymfy, sylfové, pygmejové, Salamandři a ostatní duchové), která byla vydána posmrtně v roce 1585. Tyto bytosti zde popisuje na rozdíl od Pogačnika v dosti antropomorfizované podobě. A také tyto bytosti rozděluje dle čtyř živlů.

mohl přinést její rodině neštěstí. Marko Pogačnik se nechal zavést k tomuto stromu a spatřil mohutnou více než staletou lípu. Její koruna byla však až do poslední větve ořezaná. Pogačnik se u lípy ponořil do meditace a navázal kontakt s elementární bytostí tohoto stromu. Ve svých představách uviděl bytost jakoby ukřižovanou, zmítající se v utrpení. Pogačnik po své vizi sdělil hostinské, že by lidé neměli takovýmto necitelným způsobem ořezávat stromy a že se pokusí bytost tohoto stromu přesadit jinam. Na parkovišti před hostincem bylo několik mladých lip. U jedné z nich Pogačnik svou rukou zjistil, že nemá svou elementární bytost. Tato lípa vypadala dost bídně. Vrátil se ke staleté lípě, ke kmeni přiložil kamínek, který u sebe vždy pro takové případy nosí a poprosil bytost tohoto stromu, zda by se na chvíli nepřemístila na tento kámen, že ji přenese k jinému stromu. Elementární bytost ořezané lípy souhlasila, přemístila se na Pogačnikův kámen a ten ji donesl k mladé zbídačené lípě, kde elementární bytost požádal, zda by si přemístila na tento strom. Jakmile toto udělal, požádal hostinskou, ať nechá starou lípu co nejdříve pokácet. Když v létě téhož roku Pogačnik opět navštívil tento hostinec, vyprávěla mu hostinská, že mladá lípa, na kterou přemístil elementární bytost ze staré lípy, nikdy tak krásně nekvetla, jako právě tento rok.¹⁴⁶

I když popis práce Marka Pogačnika se mnohdy jeví jako pohádkové vyprávění, kde autor popisuje komunikaci s elementárními bytostmi stromů, vodními žinkami, vílami a skřítky, vždy je možné povšimnout si snahy autora pomoci nějakým způsobem narušenému místu.

A co se týká stromů a Pogačnikovi komunikace s nimi, nejedná se o něco nového. Vždyť i v minulosti byly stromy vnímány jako by byly nadány nějakou osobností a city, jak uvádí například Václav Cílek. V mnohých lidových zvycích je zachyceno třeba obdarovávání stromů nebo je stromům vyhrožováno poklepáním sekery na kmen v případě, kdy strom málo plodil. V lidových baladách je popsáno, jak se například dívka změnila ve vrbu a dřevo může naříkat lidským hlasem. Některé stromy jako jsou jabloně, u nichž lidé věřili, že ochraňují před bleskem nebo lípy, patřily podle Cílka téměř do rodiny. Lidé se o ně starali a sledovali jejich růst. A i dnes přes veškerou modernost vyžaduje podseknutí stromu nemalou zatvrzelost. Protože pokud jsou lidé sžití se stromy ve svém okolí a několik let jsou zvyklí pozorovat jejich růst, pokácení takového stromu z jakéhokoliv důvodu pro ně může být stejně obtížné jako zastřelit psa nebo kočku.¹⁴⁷

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 39–42

¹⁴⁷ CÍLEK, V. *Tsunami je stále s námi*. Praha: Alfa Publishing, 2006, s.252–255

9.2 Léčení Země

K tomuto pojmu Marko Pogačnik předznamenává, že tak jak je vnímán moderní medicínou, neměl by být vnímán pro oblast Země, přírody a krajiny. Je to z toho důvodu, že Země, příroda ani krajina „ [...] neznají samy od sebe stav nemoci, a nemají proto ani potřebu léčení. Znají své vlastní cykly budování a odbourávání, odumírání a obnovování života. Všechny tyto fáze jsou součástí zdravých procesů, včetně přirozených fází destrukce“¹⁴⁸

Jinak je tomu u narušení, která jsou způsobena člověkem, říká Pogačnik. Člověk za tyto zásahy nese morálně etickou odpovědnost a takové ekologické rány je třeba léčit. V těchto případech by člověk bral ohled i na jemnohmotné úrovně Země a jejím bytostem by mnohdy ušetřil zbytečné trápení.¹⁴⁹

To by mohlo vést k mnohem uvědomělejším zásahům do přírody a krajiny. Jeden příklad takového možného zásahu do krajiny Pogačnik uvádí při budování přehrady. Když je totiž uměle vybudována přehrada dojde k vychýlení rovnováhy určitých sil v krajině. Navenek se takovýto zásah do krajiny může projevat v psychice labilnějších lidí.¹⁵⁰ A samozřejmě je i do jisté míry narušena ekologická rovnováha prostředí. Marko Pogačnik je toho názoru, že kdyby byly v takovém případě při stavbě přehrady použité určité geomantické techniky, zabránilo by se tak situaci narušení krajinných sil a kvalitativní úroveň místa by zůstala zachována.¹⁵¹

Avšak je také důležité dodat, že při geomantickém „léčení“ nejde jen o napravování škod životního prostředí, které vznikly v důsledku působení průmyslové společnosti. Dle Pogačnika existuje hranice mezi „léčením Země“ a různými vylepšovacími metodami.¹⁵² „Léčení“ vychází z předpokladu, že se změní vědomí moderních lidí, teprve poté bude možné překonat nastalou ekologickou krizi. A pokud se tak stane, rozvine se i láskyplný vztah lidí

¹⁴⁸ POGAČNIK, Marko. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 399

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 399

¹⁵⁰ Takovými jevy, jako je působení vnějšího prostředí na psychiku člověka se dnes zabývá například ekopsychologie.

¹⁵¹ POGAČNIK, Marko. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 391

¹⁵² Tamtéž, s. 391

k přírodě, krajině a Zemi. Pak bude možné vyléčit všechny staré rány, které byly Zemi způsobeny člověkem.¹⁵³

Marko Pogačnik píše o krajině a jejím napravení především z „jemnohmotného“ hlediska. V případě, kdy se jedná o urbanizovanou krajinu říká, že tato krajina trpí všeobecnou slabostí linií, které nesou životní síly. Podnítit správné fungování této krajiny a prostředí se dá však i jinak, nežli zasazováním kamenů na určitá místa. Zmiňuje například zakládání mokřadních biotopů, vysazování pásů křovin, vymodelování terénních nerovností apod.¹⁵⁴

V této souvislosti Marko Pogačnik nepíše přímo o ekologickém prospěchu těchto opatření. V textu čtenář nenalezne zmínku o tom, že například mokřady poskytují specifické podmínky pro řadu rostlin a organismů, nebo že mají mokřady schopnost zadržovat vodu v případě nadměrných srážek a fungovat tak jako přirozená zásobárna vody v krajině. Tato doporučení k revitalizaci jemnohmotné úrovně přírody lze považovat zároveň za environmentálně přínosné.

9.3 Použití litopunktur a kosmogramů

Nejnámější Pogačnikovou metodou, kterou využívá ke své práci je zasazování litopunkturálních kamenů do Země. Tuto metodu nazývá litopunktura.

V podstatě se jedná o kamenné kvádry, do nichž je vytesán obrazec. Kameny jsou poté zasazeny do krajiny a pomáhají tak utvářet „ducha“ místa.

Z Pogačnikova pohledu je takovéto zasazení kamene do krajiny považováno za jeden ze způsobů, jak místo v krajině ošetřit. Nemusí se nutně jednat o místo, které je devastované navenek, ale může se jednat o místo, které je narušené na jemnohmotné úrovni. Podle něj je důležité mít na paměti, že jemnohmotné úrovně mají vliv na materiální svět. Proto je žádoucí působit na místo, které je předmětem „zemské léčby“ také z vnějšku, tzn. z jeho materiální úrovně. Protože jak Marko Pogačnik říká, jemnohmotné a fyzické úrovně jsou navzájem propojené a ovlivňují se.¹⁵⁵

¹⁵³ Tamtéž, s. 399

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 400

¹⁵⁵ POGAČNIK, M. *Cesty léčení Země*. Praha: Dobra, 2000, s. 207

Tuto metodu „zemské léčby“ je dle Pogačnika možné přirovnat k akupunktúře, proto ji nazývá litopunkturou. Toto slovo vzniklo spojením řeckého slova *lithos*, což znamená kámen a latinského slova *punctura*, které znamená vpich. Jedná se o pomyslnou akupunkturu Země a jako akupunkturní jehly jsou používány zmíněné kamenné stély. Litopunktura však podle Pogačnika není jen nepromyšleným usazováním kamenů do krajiny, ale pro každý kámen, který je někam umístěn, je zvolen odpovídající akupunkturní bod. Kameny, které Pogačnik využívá, jsou opatřeny *kosmogramy*. Kosmogram je většinou obrazec vytesaný do kamene, který podporuje proces „krajinné léčby“. V některých případech je tento obrazec vytesán nebo vyryt i do jiných materiálu, jako jsou měď, bronz¹⁵⁶, sklo apod.¹⁵⁷

Tato metoda je velmi variabilní a umělec má mnoho možností jak kosmogram vytvořit. Materiálově není omezen pouze na kámen, ale i metodu, kterou použije k vytvoření *kosmogramu*, si může zvolit. Může tesat, malovat i kreslit.

Takováto práce má několik výhod. Jednou z nich je viditelná podoba tohoto postupu „léčení“, kterou si litopunktura nachází cestu do veřejného prostoru. (Příklad litopunkturního projektu pro Prahu je uveden na konci tohoto oddílu o litopunktúře.) Další výhodou je to, že v místě litopunkturního projektu vzniká umělecký objekt, který podle Pogačnika přispívá k duchovní kvalitě prostoru.¹⁵⁸

Někdy Marko Pogačnik *kosmogramy* nazývá *kineziogramy* (*kinein* = řecky pohybovat, *gramma* = řecky znak, znamení). Ve své podstatě se jedná o *kosmogram* s jednoduchou funkcí v prostoru.¹⁵⁹ Jeden takovýto *kineziogram* Marko Pogačnik použil na dvoumetrové skleněné tabuly, která je umístěna ve zdi naproti vchodu do kostela na zámeckém nádvoří v Cappenbergu. Účel použití tohoto kineziogramu popisuje následovně: „V případě skleněné tabule šlo o to, aby tímto kineziogramem byli varováni ptáci, že od tohoto okamžiku by pro ně mohl mít každý pokus prolétnout oním otvorem ve zdi smrtelné následky.“¹⁶⁰ Samozřejmě mohl v tomto případě Pogačnik využít černých siluet dravců, které se používají k odlákání

¹⁵⁶ Kosmogramů umístěných na bronzové desce Marko Pogačnik používá především na místech, kde by kamenná stéla překážela. Například na chodnicích nebo silnicích. Takovéto desky jsou povětšinou zapuštěny do dlažby.

¹⁵⁷ POGAČNIK, M. *Cesty léčení Země*. Praha: Dobra, 2000, s. 207–208

¹⁵⁸ POGAČNIK, M. *Cesty léčení Země*. Praha: Dobra, 2000, s. 208

¹⁵⁹ Tamtéž, 2000, s. 213

¹⁶⁰ POGAČNIK, Marko. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 139

ptáků, ale chtěl zachovat ničím nerušený pohled skrze tuto skleněnou zeď na zahradu a na sochu, která se tam nachází. Proto vytvořil téměř neviditelný obrazec, který byl vybroščen do pravého horního rohu skleněné zdi, který má ptáky varovat na „neviditelné“ astrální úrovni.¹⁶¹

Takováto práce má několik výhod. Jednou z nich je viditelná podoba tohoto postupu „léčení“, kterou si litopunktura nachází cestu do veřejného prostoru. (Příklad litopunkturního projektu pro Prahu je uveden na konci tohoto oddílu o litopunkturaře.) Další výhodou je to, že v místě litopunkturního projektu vzniká umělecký objekt, který podle Pogačnika přispívá k duchovní kvalitě prostoru.¹⁶²

Určitý environmentální aspekt v procesu litopunktury je možné spatřovat například při výběru kamene. Pogačnik píše, že je třeba přihlédnout ke vzdálenosti kamenolomu od místa, kde má být kámen umístěn a také je třeba zohledňovat způsob, jakým se v kamenolomu pracuje.¹⁶³

9.3.1 Příklad litopunkturního projektu Equilibrium v pražské botanické zahradě

S výše zmiňovanými skulpturami je možné se setkat i například v areálu botanické zahrady města Prahy. Kamenné stély zde rozmístěné jsou jistými prvky land-artu, kterým dal o sobě Pogačnik vědět.

Tento litopunkturní projekt se rozhodla vytvořit ve svém areálu v roce 2007 botanická zahrada v Praze. Jedná se o dvě kamenné kompozice na podporu planetární rovnováhy. Tato planetární rovnováha je důležitá nejenom pro život rostlin, ale i pro život všech bytostí na planetě Zemi. Marko Pogačnik si je vědom toho, že lidská civilizace vážně narušuje tuto rovnováhu. Toto narušení se dle něj projevuje v přírodních a ekologických neštěstích po celém světě. „Zvrátit trend, který vede k destrukci Života na Zemi, znamená potřebu vědomého úsilí k obnovení rovnováhy na všech úrovních kultury a přirozeného prostředí.“¹⁶⁴

V tomto Pogačnikově počínání lze spatřovat jistou environmentální osvětu, která při jeho seminářích a litopunkturních projektech probíhá. Vzhledem k tomu, že jsou tyto projekty určeny široké veřejnosti, mají lidé možnost dozvědět se o souvislostech mezi činy současné

¹⁶¹ Tamtéž, s. 139

¹⁶² POGAČNIK, M. *Cesty léčení Země*. Praha: Dobra, 2000, s. 208

¹⁶³ Tamtéž, 2000, s. 210

¹⁶⁴ POGAČNIK, M. Equilibrium. In TAJBOŠ, J. *Posvátná místa Přírody*. Praha: Fontána, 2007, s. 56

civilizace a jejich vlivem na krajinu a přírodu. Posluchače tak Pogačnik nabádá k zamyšlení se nad událostmi, které se dějí. Například nad ekologickými problémy.

Pražský projekt *Equilibrium*, byl především projektem několika umělců z různých zemí. V tom je možné spatřovat multikulturní rozměr těchto projektů.

A jakou mají podobu kamenné útvary v pražské botanické zahradě? „*Equilibrium znamená ve své podstatě, že dvě protikladné síly jsou vedeny k rovnováze.*“¹⁶⁵ Jedná se o dvě spirály tvořené z kamenů. Jedna spirála je tvořena osmnácti kameny a druhá jedenácti. Spirály mají tyto protikladné síly představovat. Každý z osmnácti kamenů je symbolem určité země nebo krajiny v Evropě. A každý z jedenácti kamenů je symbolem země, krajiny, oceánu, moře mimo Evropu. První osmnáctikamenná spirála má symbolizovat lidskou kulturu a menší spirála přírodu. Celé toto land-artové dílo je vyjádřením hledání rovnováhy mezi lidskou kulturou a přírodou.¹⁶⁶

9.3.2 Harmonizace místa bez litopunktury a kosmogramu

K harmonizaci místa není vždy zapotřebí použití litopunktury a kosmogramu, jak bylo uvedeno výše.. Někdy je možné provést „léčení Země“ například zpěvem, meditací nebo nějakým skupinovým zážitkem.

Jeden takový zážitek Marko Pogačnik popisuje, při svém semináři s několika účastníky v Morayshire v severním Skotsku. Jednalo se o místo na břehu moře, kde bylo v minulosti hradiště a sloužilo tak vykonávání moci. Dnes jsou však stopy po této násilné minulosti smazány a místo slouží jako parkoviště pro turisty. Marko Pogačnik zjistil, že i když zde nejsou stopy této násilné minulosti cítit, místo je stále dle jeho vnitřního pohledu zablokované a chmurné. A tak se pokusil účastníkům celou situaci objasnit z principu jejího narušeného energetického proudění, ale po chvíli si všimnul, že ho absolutně nikdo neposlouchá a všichni upírají svůj pohled do moře. Skupina seminaristů zde pozorovala hrající se delfíny. Marko Pogačnik se přidal k tomuto pozorování a poté co delfíni odplavali, si uvědomil, že během pozorování se celá skupina nacházela v povznesené přátelské náladě, jež vznikla díky kontaktu s delfiním hejnem. Marko si náhle všimnul, že místo, na kterém

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 58–59

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 59

stáli, opět vibruje ve své původní kvalitě. A tak se přihodilo, že léčení bylo provedeno díky zážitku skupiny, která pozorovala delfíny.¹⁶⁷

9.4 Geomancie a materiální svět

Bylo řečeno, že geomancie je „lěčením“, které je určeno pro samotnou Zemi, přírodu, krajinu. V důsledku toho naráží čtenář Pogačnickových textů na popis léčení především jemnohmotných úrovní Země. Neznamená to však, že by si Pogačnik vůbec nevšímal materiálního světa. V mnoha textech, kde popisuje svou geomantickou práci si je dobře vědom důsledku lidských činů na přírodu v širší environmentální perspektivě.

Například v kapitole, kde Pogačnik popisuje jedny z jeho prvních setkání s elementárními bytostmi, se věnuje místu za jeho domem, které v důsledku kolektivizace zemědělství v 80. letech minulého století prošlo radikální změnou díky takzvanému scelování zemědělských pozemků. Pogačnik si uvědomuje, jak těžce byla v té době narušena kulturní krajina. Pogačnik se zaměřuje na místo, kde byl původně lesík, který byl vykácen, kořeny stromů byly odstraněny těžkou technikou a na tomto pozemku vzniklo pole. V tomto okamžiku Pogačnik dodává, že z geomantického pohledu by toto nemělo být pro elementární bytosti stromů problémem, jelikož při odstranění kořenů ze země po pokáceném stromu se tyto bytosti přesunou k plnění jiných úkolů do okolních lesů a plní své poslání v přírodě i nadále. Avšak pořád měl Pogačnik z tohoto místa intuitivně špatný pocit. V tomto pocitu ho utvrzovalo i to, že jen jeden rok se na tomto poli pěstovala kukuřice a od té doby leželo pole ladem. Pogačnik v pátrání po příčinách, co se děje s tímto místem, za pomoci své dcery, jenž má jasnovidné schopnosti, zjistil, že na onom místě nebyly jen bytosti, které se dokáží přemístit na jiné místo, ale byly zde i bytosti, jež toto nedokážou. Mezi takové patří dle Pogačnika bytosti vody, jenž jsou vázány na nějaký pramen, potok či řeku.¹⁶⁸ Marko Pogačnik se rozpomněl, že v tomto bývalém lesíku byl dříve i malý pramen, který byl v procesu scelování zasypan a mokřina vysušena. Bytosti, které byly na tomto prameni závislé, tak ztratily své poslání a bezcílně bloudily krajinou. Marko Pogačnik se rozhodl napravit stav těchto bytostí tím, že na místo bývalého pramene zasadil kámen a poprosil bloudící bytosti, aby se v tomto místě shromáždily. Dále za pomoci meditace a léčebné

¹⁶⁷ POGAČNIK, M. *Cesty léčení Země*. Praha: Dobra, 2000, s. 150–151

¹⁶⁸ Na tomto příkladu je možné si povšimnout paralely k ústní lidové slovesnosti, kde u řeky, či mokřadu tancují vodní žínky.

vizualizace barev očistil toto místo. Tato opatření vedla ke stabilizování chaotizovaného stavu vodních bytostí a budou účinná do doby, než na tomto místě opět vznikne mokřina.¹⁶⁹

9.5 Geomantické vyšetření místa a určení kvality místa

Možná by se mohlo zdát, že mnohdy stačí, aby geomant přišel na nějaké místo v krajině a prohlásil jej za narušené. Nebo aby pohlédl do mapy, kde by spatřil narušená jemnohmotná přediiva Země a navrhl systém léčby, například v podobě zasazení kamene. Vůbec tomu tak není. Geomancie má kromě „lечения Země“ také za úkol přibližovat člověka přírodě. A kdyby se geomanté předtím důkladněji neseznámili s místy, se kterými pracují, jejich konání a navržená léčba by byla spíše zbytečná.

V případě Marka Pogačnika je možné jeho geomantickou diagnostiku místa rozdělit na tři fáze.

V první fázi Marko Pogačnik začíná shromažďováním informací o místě, kde má být „zemská léčba“ prováděna. Tento krok spočívá například v získání geologických podkladů daného místa, nebo zjišťování historických událostí místa. Také se zabývá názvem zkoumané oblasti, například jejím původem. Prostuduje si známé legendy a pověsti, vztahující se k dané lokalitě. Vydává se také za lidmi, kteří bydlí v okolí lokality, kde má svou „léčbu“ provést a zkoumá, zda mají nějaké zkušenosti s touto lokalitou. Také se pomocí mapy snaží vnímání zkoumaného místa prohloubit a vycítit některé silové ohniska.¹⁷⁰

Ve chvíli, kdy má všechny uvedené podklady k dispozici a prostudované, vydává se osobně do této lokality. Tento krok je druhou fází procesu vyšetření místa. Zde se pokouší najít vhodné místo pro meditaci, kde by mohl spočinout a **vnitřně procítit toto místo**. Po meditaci se vydává Pogačnik na obchůzku po tomto místu a místními znalci si jej nechává ukázat. Při této obchůzce se snaží zjistit, kde je nejvhodnější bod, kudy by bylo možné vstoupit do jemnohmotného světa tohoto místa.¹⁷¹

Třetí fází je samotná diagnostika v nejvhodnějším bodě, který našel. Děje se tak za použití různých metod vnímání, jako jsou například tělesné reakce, kdy Marku Pogačnikovi

¹⁶⁹ POGAČNIK, M. *Elementární bytosti*. Praha: Dobra & Fontána, 1999, s. 44–49

¹⁷⁰ POGAČNIK, Marko. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 386

¹⁷¹ Tamtéž, s. 386

začne kmitat některá končetina těla nebo prostřednictvím nečekaných jevů a znamení. Takto dokáže Pogačnik vycítit kvalitu místa.¹⁷²

9.6 Zjišťování kvality místa

Každé místo má svou kvalitu a u Marka Pogačnika se pojem kvalita vztahuje i na energetickou úroveň daného místa. Říká, že této kvality si může povšimnout každý například v některém z pralesů, kde po dlouhá staletí, či tisíciletí rostou stromy a rostliny přirozeně a nerušeně lidskými zásahy. Když se člověk v takovém místě zastaví a bude vnímat vše kolem sebe, ucítí, jak ho obklopuje zvláštní kvalita tohoto krajinného prostoru. Tento pocit je naprosto rozdílný od pocitů z urbanizovaných, dle Pogačnika narušených míst.

Marko Pogačnik je tuto kvalitu schopen cítit a dokonce určit její míru. Při takovém určování kvality se zaměřuje na půdu, která vyzařuje éterickou auru Země, asi tak jako lidské tělo září svou aurou. Tyto fenomény lze zachytit Kirlianovou fotografií. Marko však používá citu ve svých rukou. Dlaní se přiblíží k zemi a postupně dlaň oddaluje. Pokud je dlaň v oblasti záření zemské aury, ruka je uvolněná a lehce pohyblivá. Jakmile se oddálí více od tohoto záření zemské aury, ruka mu ztuhne a Pogačnik si tak udělá představu o tom, jak je zkoumané místo narušené či kvalitní.¹⁷³ Celou tuto diagnózu je také možné provést vnitřním zřením, když se člověk zaměří na pozorování jemnohmotných vzorů v krajině. Je-li prostor v pořádku, vzory jsou čisté, jasné, mají krystalické tvary a krásné barvy. U narušených krajin je tomu naopak a vzory jsou chaotické, strnulé, bezbarvé...¹⁷⁴

Při tomto určování se Pogačnik zamýšlí nad tím, zda se musí člověk, který chce žít v harmonizovaném prostředí přestěhovat do pralesa či jiného nenarušeného místa. Samozřejmě nemusí. Díky geomancii je možné dosáhnout stejných energetických kvalit i v místech, které jsou osídlené člověkem. Podle Pogačnika by se měli lidé naučit spolupracovat s „neviditelným“ světem kolem, aby bylo možné pečovat o krajinu i v její, pro lidi zatím skryté, úrovni.¹⁷⁵

¹⁷² Tamtéž, s. 387

¹⁷³ Obecně lze říci, že v dnešní urbanizované krajině Pogačnik cítí její vyzařování někam do oblasti kyčlí. Pokud se jedná o silně narušenou krajinu vyzařování mnohdy nesahá ani po kotníky a naopak v místech, které jsou dravé a nenarušené je možné vnímat toto vyzařování do oblastí nad hlavu.

¹⁷⁴ POGAČNIK, M. *Cesty léčení Země*. Praha: Dobra, 2000, s. 161–163

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 163–164

9.7 Ochrana přírody z pohledu Marka Pogačnika

To, že některá místa planety je třeba ochraňovat a vážit si jich je nadmíru zřejmé. Pogačnik ve svých textech reflektuje narušenou ekologickou rovnováhu přírody, avšak podle něj je moderní ochrana biologicko-geologických aspektů krajiny nedostačující, protože aby byl krajinný prostor chráněn ve své celistvosti, bylo by třeba tuto ochranu rozšířit na jemnohmotné úrovně Země. To je však možné až ve chvíli, kdy si dnešní věda vypracuje v rámci nového paradigmatu přístup k geomantickému vědění. Vládnoucí paradigma má totiž dle Pogačnika na svědomí to, že je věda a její výzkum zaměřen na racionálně podmíněné struktury lineárního prostoru. To má za následek, že jemnohmotné aspekty krajiny, které by měly být také chráněny zákonem, nejsou dnes vůbec uznávány za existující, a tudíž nemůže docházet k jejich ochraně.¹⁷⁶

Na druhou stranu je možné vyzorovat, že energeticky narušené místa jsou především místa, do kterých zasáhl člověk například zástavbou, těžbou či jinými úpravami. Místa, jako pralesy a národní parky, jež spadají pod zákonnou ochranu přírody, bývají většinou minimálně narušená a to jak z pohledu jemnohmotných úrovní, tak z hlediska ekologické rovnováhy. Tím je dnes do jisté míry zajištěna ochrana zbývajících jemnohmotných nenarušených míst na planetě Zemi.

Avšak jedna možnost, jak zajistit určitý způsob ochrany pro „neviditelné“ úrovně Země podle Pogačnika existuje. Řešení vidí v tom, „že bude geomancie coby kritérium pro ochrannářská opatření uznána jako umění a nikoli jako věda.“¹⁷⁷ Geomancie by tak mohla být považována za součást krajinytvorby, která tak jako architektura, má své pole působnosti někde mezi uměním a vědou. Výhoda tohoto řešení spočívá v tom, že nástroje jako intuice a další formy nadsmyslového vnímání jsou pro vědu nepřijatelné, kdežto naprosto legitimní pro oblast umění. A tak by bylo možné do „léčení“ dnešní ekologické krize zapojit i umělce.¹⁷⁸

9.8 Kultura Gaia a živá Země

S ochranou přírody je spojen samozřejmě postoj člověka k přírodě. Pogačnik vnímá tuto změnu postoje jako klíčovou k zachování rovnováhy přírody. Při změně postojů lidí

¹⁷⁶ POGAČNIK, Marko. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 389

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 389

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 390

k přírodě mluví o vzniku kultury Gaia. Tato kultura by měla fungovat na obnovených vztazích mezi lidmi a Zemí. Zemi v tomto případě vnímá jako živou bytost.

Pojetí Země, jako živé bytosti nalezneme i u Jamese Lovelocka, který s touto teorií přišel v 70. letech. Pogačnik od Lovelocka toto pojetí přebíral a přidal k němu svůj duchovně-duševní rozměr Gaii. Rozdíl mezi Lovelockovou teorií Gaia a Pogačnickovým pojetím je v tom, že u Lovelocka se jedná především o vědeckou teorii, kdežto u Pogačnika se jedná o obraz planety Země v personifikovaném smyslu, kdy je Gaiu považuje za partnerku, matku.

179

Takovéto pojetí Země není ničím novým, jak píše například Peter F. Strauss v článku *Rozmlouvat se světem* píše. Například v Číně už v dobách antiky byla Země považována za organismus, podobající se člověku. Skály Číňané vnímali jako kosti, vodu jako krev, rudné žíly jako nervy.¹⁸⁰

A tak jako někteří lidé mají schopnost vidět auru člověka a zvířat, tak je možné vnímat i auru planety Země, což ji přibližuje člověku. A je také přesvědčen, tak jako i jiní geomantičtí autoři, že aura Země je spojena s aurou všech živých organismů, včetně člověka. V geomancii to znamená, že všechna citová hnutí a myšlenky člověka se otiskují do Zemské aury. Například v místech, kde se odehrály v minulosti bitvy nebo válečné události, lze nalézt otisk těchto událostí v astrální a mentální aure Země ještě staletí poté. Geomantické metody lze v tomto případě využít k opětovné harmonizaci tohoto narušeného místa. Avšak Strauss si jasně uvědomuje, že aurické roviny jsou dnes těžko uchopitelné v jazyku moderní vědy, což činí celou záležitost nesmírně složitou a dává za pravdu Rudolfu Steinerovi, který na počátku 20. století poukazyval na důležitost toho, aby byl duchovní svět popsán a jasným a střízlivým jazykem moderních přírodních věd. Pokud se tak nestane, nebude možná komunikace mezi lidmi, kteří duchovní nástroje k vnímání tohoto světa mají a těmi, co nikoliv.¹⁸¹

¹⁷⁹ Srov. POGAČNIK, M. *Kultura Gaia – manifest* [online]. 2009. [cit. 2009-06-31]. Dostupný z WWW: <http://geomantie.ning.com/notes/Marko_Pogačnik_Manifest_Gaia>; LOVELOCK, J. *Gaia: Živoucí planeta*. Praha: Mladá fronta, 1994

¹⁸⁰ STRAUSS, F. P. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 113

¹⁸¹ STRAUSS, F. P. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 119–116

A i když dnes ještě stále nejsou v jazyku moderní vědy geomantické fenomény uchopitelné, i přesto je možné vysledovat vznik kultury, která je sladěná se Zemí. Marko Pogačnik říká, že je dnešní doba přímo svědkem řady takových kroků, jenž by ke vzniku takovéto kultury mohly vést. Prvním z těchto kroků jsou ekologické aktivity lidí. To je dokladem toho, že lidé mění a chtějí změnit postoj vůči Zemi. Dalším krokem je rozšiřování povědomí o vícedimenzionální povaze Země. Na základě toho dnes existuje geomancie, která se snaží vybavit lidi vědomostmi k pochopení přírody v její celistvosti, ve všech jejích rovinách. A posledním uváděným krokem je požadavek k založení partnerské kultury vůči Zemi, jenž je založena na objevování vzájemných vztahů člověka a Země a jejich vzájemné lásce.¹⁸²

9.9 Práce na vlastní osobnosti

Při zkoumání praktického použití geomancie je třeba si uvědomit, že geomancie není pouze o správném umístění budov v krajině, o proudech energie, či o harmonickém uspořádání zahrady a domu. Především jde o práci na sobě jak bylo zmíněno, o rozvíjení lidských schopností, které lidem umožní vnímat a pochopit přírodu, krajinu, Zemi v jejím hlubším pojetí a celistvosti.

Marko Pogačnik říká, že ve vývoji člověka ho ovlivňovala kultura a ne příroda, proto ji dnes lidé vnímají jako svůj protějšek, který nanejvýš ekologicky respektují a šetří, ale už ji nevnímají jako partnera, se kterým jsou spojeni.¹⁸³

Tak jako mnozí environmentálně zaměřeni autoři, tak i Pogačnik říká, že pokud chce člověk změnit tento svět a učinit ho lepší a šťastnější, je třeba, aby každý začal sám u sebe. Práce na své osobnosti je základem úspěchu při praktikování geomancie. Pogačnik tomuto procesu ve své knize *Škola geomantie* věnuje celou kapitolu, kde čtenářům radí jak například meditovat, dýchat a rozvíjet své vnímání.

V této kapitole se Pogačnik také zabývá výživou a „osobní ekologií člověka“. „Osobní ekologií“ má Pogačnik na mysli kvalitu pragmatických a emocionálních vztahů k vlastnímu

¹⁸² POGAČNIK, M. *Kultura Gaia – manifest* [online]. 2009. [cit. 2009-06-31]. Dostupný z WWW: <http://geomantie.ning.com/notes/Marko_Pogačnik_Manifest_Gaia>.

¹⁸³ Pogačnik v některých knihách popisuje spojení člověka s přírodou jako spojení prostřednictvím elementárních bytostí, jenž sídlí v přírodě a elementárních bytostí, jenž jsou spojené (navázané) na člověka. Jedná se o bytosti, které je možné vnímat pouze na citové úrovni, tzn. svými city a prostřednictvím fantazie.

okolí. Sem zahrnuje například vztahy ke zvířatům, rostlinám i lidem. Také sem patří zacházení s bytem, strava člověka, oblékání, zacházení s odpadem atd.¹⁸⁴

Většinu těchto témat nerozvádí, ale na tomto místě je zřejmé, že životní způsob člověka, který se zabývá geomantií, by měl být v souladu s přírodou a jejími zákonitostmi. Tzn. že geomanté by měli být do jisté míry environmentálně uvědomělí.

Téma, které Pogačnik rozvádí, je téma výživy člověka. Pogačnik je přesvědčen, že geomanté by měli být vegetariáni. Jednak je to proto, že vegetariánská strava podle něj přispívá k rozvinutí schopností, které jsou třeba k vnímání jemnohmotného světa a také proto, že zvířata s člověkem spolupracují tak, že mu poskytují své produkty jako jsou vejce, mléko, med. Pojídání zvířecích těl považuje Pogačnik za ignoraci této spolupráce zvířat a člověka.¹⁸⁵

Avšak změn v lidském chování ke zvířatům si všímá i prof. Hana Librová ve své knize *Vlažní a váhaví*. Uvádí zde příklady, kdy si lidé vezmou psa z nalezince. Kdy se lidé pustí do záchrany ptáků po ropné havárii a s trpělivostí jim čistí peříčko po peříčku. Kdy v televizních novinách můžeme sledovat rodinu polévající kyblíky vody velrybu, která uvízla na mělčině v příměstské oblasti. Kdy je možné si všimnout toho, jak v srpnu 2002 po povodních v ČR byla věnována pozornost zvířatům poškozených povodní. Novináři v té době věděli, co bude lidi zajímat. Lidé se mění a tím i jejich postoje ke zvířatům.¹⁸⁶

Kromě tohoto duchovního a dalo by se říct i hlubinně ekologického náhledu na vegetariánství se Pogačnik pozastavuje nad environmentálním přínosem vegetariánství. Na tomto místě argumentuje velikostí plochy, která je potřebná k chovu zvířat a velikostí plochy k pěstování rostlinných produktů. Také píše o hladovění

¹⁸⁴ POGAČNIK, Marko. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, s. 190

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 190

¹⁸⁶ LIBROVÁ, H. *Vlažní a váhaví: Kapitoly o ekologickém luxusu*. Brno: Doplněk, 2003, s. 112–113

10 ZÁVĚR

Předložená diplomová práce se pokusila o seznámení čtenáře s pojmem geomancie v co možná nejucelenější podobě. Jedním z jejích úkolů bylo otevřít toto téma pro další zkoumání. Díky předkládané mozaice témat v této práci vzniká další prostor pro podrobnější zaměření na některou z těchto oblastí geomancie. Také zde byly zmíněny některé environmentální aspekty a souvislosti geomancie, které je rovněž možné podrobit dalšímu zkoumání.

Dalším z cílů práce bylo objasnit, co si pod tímto pojmem představit. K vytvoření si této představy slouží pojednání o původu tohoto slova a vysvětlení jeho významu v úvodních kapitolách práce. Avšak přesnou definicí geomancie dnes není možné vyslovit. Je to dáno tím, že tento pojem je dnes vnímán každým autorem odlišně. „Nikdo by se neměl opovážovat tvrdit, že přesně ví, co geomancie je“ říká Marco Bischof¹⁸⁷ a do určité míry má pravdu, protože geomancie je v neustálém vývoji a s každým novým geomantickým výzkumem je geomancie obohacována o nové informace.

K tomuto různorodému pojetí geomancie je v práci přidán text o pojetí geomancie u Marko Pogačnika, který dnes vystupuje jako jedna z hlavních osobností, která formuje podobu a vývoj geomancie.

K doplnění dnešního pojetí a vývoje geomancie je v této diplomové práci uvedena kapitola zabývající se historickým vývojem geomancie. Je zde uvedeno několik informací z pravěké geomancie, které dnes přispěly k vytvoření lepší představy o lidech této doby.

V této kapitole, která shrnuje historický vývoj geomancie je podrobněji pojednáno i o umění feng-shui, jenž je čínskou paralelou k evropskému pojetí geomancie. Také je na tomto místě možné se seznámit s několika jmény, jenž se ve vývoji moderní geomancie řadí k prvním průkopníkům této disciplíny.

V kapitole o moderní geomancii je možné získat přehled o základních událostech vývoje dnešní geomancie především v zahraničí, ale k seznámení se s geomantickou scénou u nás slouží další kapitola *Geomancie v ČR*.

¹⁸⁷ BISCHOF, M. *Wer wiess, was Geomantie ist?* [online]. 2001. Berlin: 2001 [cit. 2009-05-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.marcobischof.com/en/texte/index.html>>.

Jelikož je téma geomancie spjato s „neviditelnými“ úrovněmi Země, věnuje se práce i tomuto tématu. To není v současné době ničím novým, protože jak se lze dočíst, představy o „neviditelném“ prostoru měli lidé v minulosti a i dnes vstupuje do všeobecného povědomí lidí představa „nemateriálního“ světa, o čemž svědčí například stoupající obliba geomancie v podobě feng-shui.

Jedním z cílů práce byla i otázka po vědeckosti geomancie a vztahu mezi geomancií a současnou vědou. K tomuto se vztahuje kapitola *Geomancie jako věda?*, kde je ukázáno jak na toto téma nahlízejí různí autoři a většina z nich se shodne na tom, že geomancii dnes není možné považovat za vědu, i když má některé prvky vědeckosti. K tomu, aby mohla být geomancie považována za vědu, by bylo třeba uzнат v současném vědeckém paradigmatu živost planety Země jako organismu a existenci „neviditelných“ úrovní Země. To však nyní nelze, a tak uznání geomancie jako vědy bude muset počkat na příchod nového vědeckého paradigmatu, který podle některých autorů je již na dohled.

V závěrečné části práce je uvedeno několik příkladů z geomantické tvorby Marko Pogačnika a je upozorněno na některé environmentální přesahy v jeho tvorbě a knihách. Také se zde práce zabývá ochranou přírody v pojetí geomancie. I to byl jeden z cílů práce. Marko Pogačnik tvrdí, že ochrana přírody by měla být komplexnějšího rázu a měla by zahrnovat i ony „neviditelné“ dimenze krajiny, se kterými pracuje geomancie. Avšak to není možné, protože tyto dimenze, jak již bylo zmíněno, nejsou současným vědeckým paradigmatem uznávány. A tak Pogačnik spatřuje východisko v uznání geomancie nikoliv jako vědeckého prostředku k ochraně přírody, ale jako uměleckého prostředku.

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

PUBLIKACE

ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2003, 173 s. ISBN 80-86217-82-5.

BISCHOF, M. Divočina a divokost / Naše existence ve třech světech. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2003, s. 78–87.

BISCHOF, M. Znovuobjevení geomancie. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 29–86.

CÍLEK, V. *Krajiny vnitřní a vnější*. Praha: Dokořán, 2002, 232 s. ISBN 80-86569-29-2.

CÍLEK, V. *Tsunami je stále s námi: Eseje o klimatu, společnosti a katastrofách*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2006, s. 344, ISBN 80-86851-22-2.

DEVEREUX, P. Oči otevřít a hlouběji se pohroužit. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 103–108.

DIAMOND, Katar. *Feng-šuej pro skeptiky*. Bratislava: Eugenika, 2006, 184 s. ISBN 80-89227-29-5.

FALTER, R. Geomancie – stará tradice?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 122–138.

GRUBER, J. Jak skutečná je věda?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 259–267.

HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Geomancie a integrální kultura. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 340–347.

HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Geomancie a vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Divočina - příroda, duše, jazyk*. Praha: Kant, 2004, s. 116–126.

HEIMRATH, J., MALLIEN, L. Předmluva vydavatelů. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 16–26.

HRADIL, J. (ed.). *Průvodce českou antroposofií*. Hranice: Fabula, 2002, 256 s. ISBN 80-86600-00-9.

- KIRCHHOF, Jochen. Trhlina v realitě: Existuje věda jiného světa?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 285–320.
- KVĚT, R. *Duše krajiny*. Praha: Academia, 2003, 196 s. ISBN 80-200-1012-2
- LIBROVÁ, H. *Vlažní a váhaví: Kapitoly o ekologickém luxusu*. Brno: Doplněk, 2003, 320 s. ISBN 80-7239-149-6
- LÜDELINGOVÁ, I., LÜDELING, H. Lze uchopit geomancii slovy?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 139–146.
- LOVELOCK, J. *Gaia: Živoucí planeta*. Praha: Mladá fronta, 1994, 224 s. ISBN 80-204-0436-8 a 80-85368-56-0
- POGAČNIK, M. Celostní ekologie. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 197–208.
- POGAČNIK, M. *Cesty léčení Země*. Praha: Dobra, 2000, 280 s. ISBN 80-86018-14-8.
- POGAČNIK, M. *Elementární bytosti*. Olomouc: Dobra & Fontána, 1999, 288 s. ISBN 80-86179-31-1.
- POGAČNIK, M. *Škola geomantie*. Praha: Dobra, 2000, 416 s. ISBN 80-86018-02-4.
- PURNER, J. Geomancie dnes?. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 229–238.
- RAY, Paul, H. Vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 323–339.
- SATOR, G. *Feng šuej: harmónia života a bývania*. Bratislava: Ikar, 1998, 97 s. ISBN 80-7118-594-9.
- STIBRAL, K. *Proč je příroda krásná?*. Praha: Dokořán, 2005, 208 s. ISBN 80-7362-008-7.
- STOCKER, G. Vše je život. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 147–154.
- STRAUSS, F., Peter. Rozmlouvat se světem. In ZEMÁNEK, J. (ed.). *Geomancie a integrální kultura*. Praha: Dharma Gaia, 2008, s. 109–121.

TAJBOŠ, Jan. *Posvátná místa Přírody*. Praha: Fontána, 2007, 128 s. ISBN 80-7336-391-7

ZEMÁNEK, Jiří (ed.). *Geomancie a integrální kultura: O novém vztahu k naší domovské planetě*. Praha: Dharma Gaia, 2008, 415 s. ISBN 978-80-86685-85-4.

INTERNETOVÉ ZDROJE

POGAČNIK, M. *Kultura Gaia – manifest* [online]. 2009. [cit. 2009-06-31]. Dostupný z WWW: < http://geomantie.ning.com/notes/Marko_Pogačnik_Manifest_Gaia>.

ZEMÁNEK, J. *Kosmologie Marko Pogačnika* [online]. [cit. 2009-08-10]. Dostupný z WWW: < <http://www.zlutejslon.cz/zemanek.doc>>

POGAČNIK, M. *Marko Pogačnik – About Me* [online]. [cit. 2009-05-20]. Dostupné z: <<http://www.markopogacnik.com/about.html>>

BISCHOF, M. *Wer wiess, was Geomantie ist?* [online]. 2001. Berlin: 2001 [cit. 2009-05-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.marcobischof.com/en/texte/index.html>>.

KOZÁK, Pavel. *Semináře* [online]. [cit. 2009-06-13]. Dostupné z :< <http://www.archet.org/seminare.htm>>.

TAJBOŠ, Jan. *Pražský litopunktovní projekt* [online]. [cit. 2009-06-13]. Dostupné z: <<http://www.jantajbos.cz/stranka.php?stranka=litop>>.

TAJBOŠ, Jan. *harmonizace přírodních energetických systémů a jejich urbanizovaných částí* [online]. [cit. 2009-06-13]. Dostupné z: < <http://jantajbos.cz/stranka.php?stranka=harmsvit> >.

Ranka: prodej knih [online]. [2003] [cit. 2009-05-25]. Dostupný z WWW: <http://ini.cz/ranka/knihy/pogacnik_seminar_2.doc>.

Pozvánka na přednášku Čas na proměnu [online]. [cit. 2009-07-20]. Dostupný z WWW: < <http://www.malvern.cz/down/Heimrath.pdf>>.

Klein Jasedow Familie: Aktuelles [online]. [cit. 2009-07-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.kleinjasedow-familie.de>>.

12 JMENNÝ REJSTŘÍK

Bischof	9, 12, 13, 14, 19, 27, 67	Mitchell	19
Cílek	22, 23, 49, 54	Penick	23, 27
Devereux	15	Pogačnik	4, 7, 16, 17, 18, 23, 26, 28, 30, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 46, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 68, 71
Falter	19, 45, 47	Purner	13
Heimrath	14, 15, 31, 35, 51, 71	Ray	31, 32, 33, 34
Květ	43	Stöckerová	46
Librová	66	<i>Strauss</i>	7, 64
Lüdeling	45	Tajboš	29, 30
Mallien	14, 15, 31, 35, 51		